

číslo 3/2023 ročník XV. ISSN 1338-4147

Naša nemocnica

Časopis najmä pre tých, ktorí pri starostlivosti o svoje zdravie využívajú kliniky, oddelenia, ambulancie, preventívne centrum a ďalšie pracoviská Onkologického ústavu sv. Alžbety.

Byť v nemocnici, nie je ľahký údel O čo sa oprieť, kde čerpať a z čoho rozdávať

Vďaka tým, čo darujú trpiacim svoj vzácny čas

Na začiatku tohto roka som bol menovaný pomocným biskupom Bratislavskej eparchie a po dlhšom čase som sa opäť ocitol v Bratislave. Mojim pôsobiskom sa stal Gréckokatolícky eparchiálny úrad neďaleko Heydukovej ulice. Za svojimi povinnosťami sa presúvam v meste najčastejšie peši a tak neraz prechádzam popod okná kláštora Rehole svätej Alžbety, alebo popred Onkologický ústav sv. Alžbety. Vtedy moje myšlienky patria tým, ktorí sa ocitli v tejto nemocnici, či už ako pacienti alebo tam pracujú a v duchu im všetkým žehnám.

V takých chvíľach sa mi vracajú spomienky na nedávne pandemické obdobie, kedy sa akoby zastavil čas, ľudia boli navzájom izolovaní, avšak v nemocniciach naopak život nabral celkom nové obrátky. O čo viac sa ruch v uliciach zastavil, o to viac sa zvýšil nápor na zdravotníkov a všetok personál nemocníc. Ak doteraz pracovali na 100%, odrazu sa od nich očakávali dvojnásobné výkony. A oni neváhali, nebáli sa a napriek hrozbe neznámeho a nekontrolovaného vírusu prichádzali zo svojich bezpečných domovov, od svojich rodín, pod hrozbou nákazy a ohrozenia vlastných životov a zachraňovali tých, ktorí ich pomoc potrebovali. Ako milosrdný Samaritán (Lk 10,25-37), ktorý

je otvorený pre potreby blížneho v situácii, keď na ňu nikto nie je vopred pripravený. Za toto rozhodnutie, ktoré vás neopustilo ani po vyčerpávajúcom období pandémie a za nasadenie, v ktorom pracujete aj napriek nedostatku lekárov a sestier v systéme zdravotníctva, vám patrí naša úcta a vďaka.

Pripájam sa k slovám Svätého Otca Františka, ktoré adresoval zdravotníkom vo svojom posolstve k 30. dňu chorých v roku 2022: „Myslím na lekárov, zdravotné sestry, laboratórnych technikov, pomocný personál a ošetrovateľov, ako aj na mnohých dobrovoľníkov, ktorí darujú trpiacim svoj vzácny čas. Drahí zdravotníci, vaša služba chorým,

konaná s láskou a kompetentne, presahuje hranice povolania a stáva sa poslaním. Vaše ruky, ktoré sa dotýkajú Kristovho trpiaceho tela, sa môžu stať znakom Otcových milosrdných rúk. Buďte si vedomí veľkej dôstojnosti vašej profesie, ako aj zodpovednosti, ktorú zahŕňa.“

Byť v nemocnici, nie je ľahký údel. A to či už ako pacient, ktorý sa zo dňa na deň ocitol v neočakávanej bezmocnej situácii, alebo ako lekár, zdravotná setra, sanitár, manažér, laborant, pomocná pracovná sila, či kňaz v nemocničnej duchovnej službe, ktorí aj napriek vlastnému rozhodnutiu pracovať pre dobro blížneho, musia neustále čeliť ťažkým rozhodnutiam, stresu, náporu povinností, očakávaniam zázrakov a nadľudských výkonov od svojho okolia, častokrát v neľahkých podmienkach. Tráviť čas v nemocnici je naozaj náročné.

Zároveň však, koľko nádeje v sebe nesie človek, ktorý do nej vchádza, koľko povzbudení, radosti a útechy môžu zažívať všetci tí, ktorí sa na jej pôde stretnú: od chorých, cez ich rodinných príslušníkov a priateľov, až po vzácny zdravotnícky personál na každej jednej úrovni, bez ktorého by nemocnica bola len korábom plným nešťastia. Každé zlepšenie zdravotného stavu, každá nádej spojená s novou liečbou, každá úľava od bolesti, každé zlepšenie dlhodobého nepriaznivých výsledkov, to všetko prináša vždy novú silu a rozhodnutie pre všetkých na tejto veľkej spoločnej lodi.

Všetci, ktorí prekračujeme prah zdravotníckych zariadení, zamestnanci i klienti, hľadáme vo svojich životoch o čo sa oprieť, kde čerpať a z čoho rozdávať. Nosíme v sebe túžby, nádeje, radosti a žiaľ, svoje

silné stránky, ale aj svoje slabosti. Každý prinášame to, čím je naplnené naše vnútro. V tomto nie sme iní ani my pokrstení. Aj my kresťania v sebe prinášame, tam kde sa ocitneme, to, čím je naplnené naše srdce. To najcennejšie, čo sme v živote dostali – nášho Pána Ježiša Krista, tak nesieme všade so sebou.

Pripomínajme si neustále k čomu sme krtom boli pozvaní. Tak ako Kristovi nie je ľahostajný nikto z nás, či ako pacient, alebo ako zdravotnícky profesionál, tak i my vidíme v blížnom Jeho, ktorý nám nie je ľahostajný. Ved' už vtedy, keď pôsobil medzi svojimi bratmi a učil ich na tomto svete, vysielal svojich učeníkov medzi ľuďmi do širého sveta, „do každého mesta a na každé miesto...“, a zvlášť im prízvukoval: „uzdravujte chorých, čo sú v ňom, a povedzte im: „Priblížilo sa k vám Božie kráľovstvo.“ Lk 10, 1-9. Uzdravenie každého chorého ležalo Pánovi Ježišovi na srdci až tak veľmi, že tým poveril hneď v počiatku svojich prvých nasledovníkov. Majme uši a srdce otvorené tomuto Jeho poslaniu. Ako nám hovorí pápež František vo svojom liste k 31. svetovému dňu chorých: „práve cez skúsenosť krehkosti a choroby sa môžeme naučiť spoločne kráčať podľa Božieho štýlu, ktorým je blízkosť, súcit a neha“.

V dnešnej nemocnici sme častokrát chorí a zranení, bez ohľadu na to, či sme pacientami alebo lekármi, sestrami, sanitármi... A zároveň sme my kresťania - pacienti či zdravotníci, tými, ktorých Ježiš Kristus poslal uzdravovať a svedčiť o Jeho láske. Otvorme sa tejto láske, uverme Jeho moci a dosvedčujme, každý vo svojom životnom postavení, že On je nádejou chorých, trpiacich, hľadajúcich. On dáva silu každému, kto mu dôveruje a nás, ktorí sme mu uverili pozýva byť toho svedkami. Liečba chorých takto dostáva úplne nový rozmer a Kristus uprostred nás prináša uzdravenie aj skrze nás. Hľadáme v trpiacom vždy Krista. Trpiaceho Krista, ktorý je opustený, smädný, hladný, nahý a chorý... Pretože on odmeňuje je tých, ktorí ho videli vo svojom blížnom: „Lebo som bol hladný a dali ste mi jesť; bol som smädný a dali ste mi piť; bol som pobeštný a pritúlili ste ma; bol som nahý a pridojeli ste ma; bol som chorý a navštívili ste

ma; bol som vo väzení a prišli ste ku mne“. (Mt 25. 35-36)

Nedá mi na tomto mieste nepoukázat' na častokrát nedocenený a opomínaný význam katolíckych nemocníc, akou je aj Onkologický ústav svätej Alžbety. Pápež František nám to pripomína vo svojom poslaní k 30. svetovému dňu chorých: „...chcel by som znovu zdôrazniť význam katolíckych zdravotníckych zariadení: predstavujú vzácny poklad, ktorý treba chrániť a podporovať. Ich prítomnosť sa v dejinách Cirkvi vyznačovala tým, že boli nablízku chorým a chudobným v situáciách, keď sa na nich najviac zabúdalo. Kolíki zakladateľa rehoľných rodín vypočuli volanie bratov a sestier, ktorí nemali prístup k zdravotnej starostlivosti alebo sa s nimi zle zaobchádzalo, a urobili všetko preto, aby im slúžili! Ešte i dnes, dokonca aj v tých najrozvinutejších krajinách, je ich prítomnosť požehnaním, pretože vždy dokážu ponúknuť nielen starostlivosť o telo so všetkými potrebnými odbornými znalosťami, ale aj milosrdnú lásku, vďaka ktorej sú chorí a ich rodiny v centre pozornosti. V čase, keď je rozšírená kultúra vyradovania a život sa nie vždy chápe ako hodný prijatia a prežívania, môžu byť tieto štruktúry ako domy milosrdenstva príkladom v ochrane a starostlivosti o každý, aj ten najkrehkejší život, od jeho začiatku až po prirodzený koniec.“ V tejto súvislosti by som rád vyzdvihol ochotu a horlivosť sestier z Rehole sv. Alžbety, ktoré už 285 rokov v Bratislave svojou prítomnosťou a naplňaním poslania

svojej zakladateľky, dosvedčujú o Kristovej láske a blízkosti. Ich poslanie je tak vzácne a potrebné aj v dnešných dňoch.

Ďakujem na tomto mieste každému z vás, ktorí pracujete v dnešnej nemocnici, či už ako rehoľné sestry, lekári, zdravotné sestry, sanitári, laboranti, administratívni pracovníci, duchovní alebo pomocný personál, za Vašu službu, odbornosť a kompetentnosť, za to že ste to nevzdali a napriek mnohým ťažkostiam je pre vás ideál pomoci blížnemu prvoradým.

A ďakujem aj všetkým vám pokrsteným, ktorí ste sa v nemocnici ocitli ako pacienti a ich rodinní príslušníci, ako lekári, sestry, sanitári, laboranti, administratívni pracovníci, duchovní a pomocný personál a prinášate Krista svojim blížnym, lebo ste mu uverili a svedectvom vašej viery, láskavosti, obety, odbornosti, úsilia a trpezlivosti je živým svedectvom Jeho lásky pre tento svet.

Žehná vám i vašim blízkym a modli sa za vás.

+Milan Lach SJ, predseda Rady pre pastoračiu v zdravotníctve KBS

Vladyka SEODr. Mons. Milan Lach SJ (* 18. november 1973, Kežmarok) je slovenský gréckokatolícky biskup a kňaz Spoločnosti Ježišovej, pomocný biskup bratislavský, bývalý biskup gréckokatolíckej eparchie Parma v štáte Ohio v USA a bývalý pomocný biskup prešovský.

SLOVO NA ÚVOD

2 O čo sa opriete, kde čerpať a z čoho rozdávať

Na začiatku tohto roka som bol menovaný pomocným biskupom Bratislavskej eparchie a po dlhšom čase som sa opäť ocitol v Bratislave. Mojim pôsobiskom sa stal Gréckokatolícky eparchiálny úrad neďaleko Heydukovej ulice. Za svojimi povinnosťami sa presúvam v meste najčastejšie peši a tak neraz prechádzam popod okná kláštora Rehole svätej Alžbety, alebo popred Onkologický ústav sv. Alžbety. Vtedy moje myšlienky patria tým, ktorí sa ocitli v tejto nemocnici, či už ako pacienti alebo tam pracujú a v duchu im všetkým žehnám.

UDIALO SA

6 Na najväčšom pracovisku skrúpingovej mamografie v SR

Na II. Rádiologickej klinike LF UK a Onkologického ústavu sv. Alžbety, ktorá má najväčšie pracovisko skrúpingovej mamografie na Slovensku, nahral tím odborníkov inštruktážne video. Prednostka a primárka kliniky prof. MUDr. Viera Lehotská, PhD., prezidentka Slovenskej rádiologickej spoločnosti v nahrávke aj pre bežnú verejnosť zrozumiteľne a zároveň vysoko odborne vysvetľuje najčastejšie otázky súvisiace so skrúpingovou mamografiou.

8 Kurz fotografie Ďalej zlepšovať diagnostiku a liečbu

Ľudské oko disponuje podľa dostupných údajov 137 miliónmi tyčínok a čapíkov – receptorov optických vzruchov. Tento ľudský orgán dokáže za optimálnych podmienok vidieť plameň sviečky v úplnej tme na vzdialenosť 27 km. Počas adaptácie na tmú oko zvyšuje až 270 tisíc násobne svoju citlivosť na jas predmetu. Od týchto parametrov bude asi ešte dlho aj tá najdokonalejšia technika vzdialená. Osobitne v náročnejších podmienkach a za ktorých navyše treba čo najpresnejšie zaznamenanie reality.

ROZLÚČKA PRI ODCHODE NA ZASLÚŽENÝ ODPOČINOK

9 Dojímavé stretnutie Vďaka za dlhodobú obetavú prácu

Na Klinike stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie LF UK a Onkologického ústavu sv. Alžbety sa uskutočnilo dojímavé stretnutie. Veselo ale aj so slzami v očiach sa na ňom lúčila so

svojimi spolupracovníkmi Terka Chudá pri príležitosti odchodu na zaslúžený odpočinok. V stomatológii, na pôde súčasnej kliniky, respektíve v Oddelení terapeutického zubného lekárstva odpracovala úctyhodné vyše štyri desaťročia.

NAŠE PRACOVISKÁ

11 Zdravie máme len jedno Prevencia nevyhnutnosťou

Mamologické oddelenie zabezpečuje komplexnú, individuálnu, medicínsku a ošetrovateľskú starostlivosť o pacientov s rôznymi ochoreniami prsníkovej žľazy.

ZAÚJÍMAVÉ A POUČNÉ VYZNANIE

14 Nádej pre budúcnosť

Vyššie 260 stránová, bohato ilustrovaná, publikácia About The Future - v preklade O budúcnosti, ktorej autorom je Talian JUDr. Guido Andrea Longhitano prináša 51 príbehov a vyznaní výnimočných žien zameraných na budúcnosť zdravotníctva. Kam smeruje zdravotníctvo a aké sú predstavy o budúcnosti, ktorá sa týka nás všetkých?

TRADIČNE ÚSPEŠNÉ PODUJATIA

16 SEKCAMA 28. medzinárodná konferencia

Medzi tradične úspešné a dôležité podujatia pre skvalitňovanie liečby sa tohto roku zaraďila v poradí 28. medzinárodná konferencia SEKCAMA (Sekcia pre karcinóm prsníka SOS a SLS). Miestom tohto dvojdnového podujatia sa tentoraz prvýkrát stal Lindner Hotel Gallery Bratislava. Na konferencii odzneli prednášky k tematike: experimentálna onkológia, patológia, prevencia, diagnostika, chirurgická liečba, systémová terapia a rádioterapia karcinómu prsníka, follow-up. Na konferencii sa v prvý deň konania 25. mája 2023 zúčastnilo 244 lekárov a v druhý záverečný 26. mája spolu 222 lekárov z rôznych odborov medicíny, z toho 32, respektíve 23 lekárov z Českej republiky.

17 15. ročník celoslovenskej konferencie pre sestry a iné zdravotnícke kategórie

V dňoch 25. a 26. mája 2023 sa tiež v Lindner Hotel Gallery Bratislava uskutočnil už 15. ročník celoslovenskej konferencie Sekcie zdravotníckych pracovníkov v mamológii Slovenskej

spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, organizačnej zložky SLS.

REKONŠTRUKCIA OÚSA

18 Moderná budúcnosť pre nás všetkých

Už stovky rokov ústav sv. Alžbety na Heydukovej ulici pokračuje v odkaze svätej Alžbety – POMÁHA CHORÝM A TRPIACIM.

DOBROVOĽNÍCTVO

20 20 rokov pomoci onkologickým pacientom v nemocniciach

Dobrovoľnícka skupina (DS) Vība pred vyše 20 rokmi začala pomáhať onkologickým pacientom prvýkrát v Onkologickom ústave sv. Alžbety. Vyše 200 dlhodobých dobrovoľníkov za ten čas venovalo pacientom takmer 15 tisíc hodín v podobe rozhovorov, hrania spoločenských hier, čítania kníh, tvorivých klubov, rozdávania kávy a čaju či prípravy podujatí počas sviatočných dní.

NAVŽDY NÁS OPUSTILI

21 Ing. Igor Botka Láskavý, ústretový kolega Zapálený propagátor prevencie

„Nezomrel som, lebo viem, že budem žiť stále v srdciach tých, ktorí ma milovali.“

LIGA PROTI RAKOVINE

22 Slovenka roka z ligy Dámy, ktoré spájajú Slovensko

Tohto roku vstúpila Anketa Slovenka roka do jubilejného 15 ročníka svojej existencie. Za toto obdobie predstavila takmer 400 žien, ktoré svojimi príbehmi iniciovali a motivova-

li ostatné Slovenky. Dokázali okrem iného vytvoriť hodnoty pre kultúrny, spoločenský, hospodársky, vedecký život a ovplyvniť našu spoločnosť. Ako ocenenie sestier alžbetínok získala nomináciu na Slovenku roka v minulosti tiež vtedajšia generálna predstavená Rehole svätej Alžbety sestra Viannea, MUDr. Bc. Mária Krasňanová.

24 Prínosy Dňa narcisov Intenzívnejšie a nové formy pomoci onkopacientom

Po rokoch pandémie sa tradičná celoslovenská zbierka Deň narcisov zastabilizovala a jej 27. ročník vplyvom enormného nasadenia a úsilia Ligy proti rakovine (LPR) priniesol aj v tejto náročnej dobe významný výnos. Každoročne sa z neho realizujú bezplatné celoročné projekty pre onkologických pacientov a ich blízkych.

UMENIE, KTORÉ LIEČI

26 Predstavuje sa Klenotnícky dom rodiny Mikušovcov

V poradí už 90. výstava z voľného cyklu Umenie, ktoré lieči je bezplatne, od 3. júla až do 17. septembra, sprístupnená počas prevádzky v Preventívnom centre Onkologického ústavu sv. Alžbety. Výstava dielne klenotníkov a zlatníkov rodiny Mikušovcov predstavuje vo fotografii výber obľúbených i novovytvorených unikátnych šperkov. Prezентuje aj miesto ich zrodu – národnú kultúrnu pamiatku na trenčianskom námestí, zrekonštruovaný 500-ročný Klenotnícky dom, kde sa v období letných prázdnin pravidelne koná pre žiakov základných škôl bezplatná Letná škola gemológie.

28 Trenčiansky Klenotnícky dom Obnovený stavebný skvost Už plní svoje poslanie

Obnovený viacúčelový stavebný skvost priamo na výnimočnom historickom trenčianskom námestí - viacúčelový Klenotnícky dom už naplno slúži svojmu poslaniu. Dômyselnej rekonštrukcii významnej stavby predchádzal architektonicko-historický a archívny výskum v spolupráci s Trenčianskym múzeom.

Naša nemocnica

časopis (štvrt'ročník) Onkologické-
ho ústavu svätej Alžbety (OÚSA),
Registračné číslo: EV 3726/09
ISSN 1338-4147

VYDÁVA:

OÚSA, s. r. o, Heydukova 10,
812 50 Bratislava,
IČO 35 681 462
www.ousa.sk

Ročník XV/číslo 3. Časopis je šírený zdarma
Dátum vydania: 20. septembra 2023
Prípravené za dobrovoľnej spolupráce, pomoci
a darov priaznivcov, pracovníkov, pacientov,
klientov a partnerov OÚSA.

Šéfredaktor: Peter Kresánek

Editor: MUDr. Martin Chorváth, PhD., MPH

Vedúci vydania: PhDr. Eva Massar

Redakčná rada: sr. Jana-Battista Ružičková – sestra predstavená, doc. MUDr. Juraj Kaušitz, CSc., h. prof., RNDr. Ing. Pavol Švec, CSc. (vedenie OÚSA), Mgr. Martina Balážová, Kamil Ďurný, Marta Foltinovičová, MUDr. Martin Chorváth, PhD., MPH, Dr. Peter Kresánek, CSc., prof. MUDr. Viera Lehotská, PhD., PhDr. Eva Massar, JUDr. Alžbeta Milková, RNDr. Jozef Tóth, CSc., RNDr. Alica Šustáková.

Redakcia si vyhradzuje právo úpravy autorských príspevkov a nenesie za ne zodpovednosť.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Dátum uzávierky tohto vydania: 18. augusta 2023.

Grafická úprava a tlač: Štúdio D, spol. s r. o.

Kopírovanie alebo rozširovanie magazínu, prípadne jeho častí, výhradne s povolením vydavateľa.

• **K titulnej strane:** Kláštor Rehole sv. Alžbety pracovne navštívil vladyka SEODr. Mons. Milan Lach SJ, slovenský gréckokatolícky biskup a kňaz Spoločnosti Ježišovej, pomocný biskup bratislavský. Stretol sa s vedením rehole a Onkologického ústavu sv. Alžbety. Alžbetínky: predstavená Jana-Battista Ružičková, vikárka (zástupkyňa) Klára Matejíčková, radkyňa Miriam Vallová, Monika Loncová a konateľka ústavu: doc. MUDr. Juraj Kaušitz, CSc., RNDr. Ing. Pavol Švec, CSc., sa so vzácnym hosťom okrem iného venovali možnostiam ďalšieho zlepšovania starostlivosti o trpiacich a chorých. Zo stretnutia vyšlia aj myšlienka požiadať Mons. Milana Lacha osloviť článkom čitateľov časopisu Naša nemocnica, ktorú v tomto vydaní naplňujeme. **Text a foto:** Peter Kresánek

Oznámenie o štruktúre vlastníckych vzťahov vydavateľa k 31.12.2014: Rehoľa svätej Alžbety, Špitálska 21, 812 32 Bratislava, IČO: 585718 - jediný spoločník Onkologického ústavu sv. Alžbety, s.r.o.

II. Rádiologická klinika v Onkologickom ústave sv. Alžbety

Na najväčšom pracovisku skrínigovej mamografie v SR

Na II. Rádiologickej klinike LF UK a Onkologického ústavu sv. Alžbety, ktorá má najväčšie pracovisko skrínigovej mamografie na Slovensku, nahral tím odborníkov inštruktážne video. Prednostka a primárka kliniky prof. MUDr. Viera Lehotská, PhD., prezidentka Slovenskej rádiologickej spoločnosti v nahrávke aj pre bežnú verejnosť zrozumiteľne a zároveň vysoko odborne vysvetľuje najčastejšie otázky súvisiace so skrínigovou mamografiou. Videom účelne naplňuje poslanie - objasniť význam a vysvetliť prípravu a priebeh samotného vyšetrenia. Vyvrátiť pritom niektoré úplne zbytočné obavy pred ním, neodôvodnený strach vyvolaný nevedomosťou či dezinformáciami. Poukázať na skutočnosť, že bezproblémové absolvovanie vyšetrenia prináša úľavu a najmä pri včasných pozitívnych nálezoch aj zachraňuje životy.

Inštruktážne video je určené pre laickú verejnosť, konkrétne pre ženy, ktoré by chceli ísť na skrínigovú mamografiu, ale

nevedia čo ich čaká, prípadne ešte z rôznych dôvodov váhajú. Pripravovalo sa na podnet a v gescii Národného onkologic-

kého inštitútu. Súčinnosť v realizačnom tíme zabezpečovala koordinátorka skrínigov MVDr. Jana Trautenberger Ricová. V rámci podujatia sa uskutočnila aj neformálna výmena skúseností z mediálnej komunikácie medzi hovorcami Onkologického ústavu sv. Alžbety a Národného onkologického ústavu, ktorého hovorkyňa a špecialista pre styk s verejnosťou Mgr. Patrícia Kubicová nás tiež navštívila. Inštruktážne video je už umiestnené, rovnako ako obdobné ďalšie užitočné nahrávky, na stránke Národného onkologického inštitútu <https://www.onkokontrola.sk/> pod názvom Ako prebieha mamografia?

„Ak by každá žena staršia ako 50 rokov

Počas natáčania v Onkologickom ústave sv. Alžbety: Koordinátorka skrínigov MVDr. Jana Trautenberger Ricová, prednostka a primárka II. Rádiologickej kliniky v ústave, prof. MUDr. Viera Lehotská, PhD., kameraman Tomáš Paštéka a vedúca rádiologickej techniky kliniky Bc. Júlia Petriková.

využívala možnosť bezplatných skrínin-
gových mamografických vyšetrení raz
za dva roky, ročne by vďaka včasnému
záchytu rakoviny prsníka mohlo byť za-
chránených až 300 žien," vysvetľuje prof.
MUDr. Viera Lehotská, PhD. Na Slovensku
prebieha organizovaný mamografický
skrínin od septembra 2019 okrem pre-
stávky pre pandémiu.

Skríninová mamografia dokáže od-
haliť ochorenie zhruba už o tri až päť
rokov skôr, než by sa ložisko odhalilo pri
samovyšetrení. Môže tak pomôcť odhaliť
ochorenie v štádiu, keď je vysoko prav-
depodobné ho vyliečiť. „Nedostatočná
informovanosť verejnosti a mýty niektoré
ženy od vyšetrenia odrádzajú. Vynechať
mamografické vyšetrenie je však omnoho
nebezpečnejšie, ako podstúpiť ho,“ dodá-
va MUDr. Alena Kállayová, predsedníčka
Ružovej stužky n. f.

Na pracoviskách preventívnej a klinickej
mamodiagnostiky II. Rádiologickej kliniky
v Onkologickom ústave sv. Alžbety sa vy-
konáva kompletná zobrazovacia diagnos-
tika ochorení mliečnej žľazy u asympto-
matických aj symptomatických žien a re-

Inštruktážne video nájdete na stránke <https://www.onkokontrola.sk/>

alizuje sa celé spektrum intervenčných
výkonov na prsníkoch (punkčná aspiračná
cytológia, jadrová biopsia, predoperačná
lokalizácia nehmatných ložísk, duktogra-
fia). Ako jedno z mála pracovísk na Slo-
vensku klinika vykonáva i miniinvazívne

diagnostické a liečebné zákroky pomocou
vákuového mamotomického prístroja.

Využitím dvoch prístrojov počítačovej
tomografie sa uskutočňuje komplexná
diagnostika rôznych nádorových a nená-
dorových ochorení všetkých lokalizácií,
určenie štádia onkologického ochorenia
a sledovanie účinnosti liečby. Súčasne sa
pod CT kontrolou realizujú aj niektoré ne-
vaskulárne intervenčné výkony (biopsie,
mikrovlnné a rádiovlnové ablácie).

Klinika je výučbovou bázou Lekárskej fa-
kulty Univerzity Komenského v Bratislave,
aktívne sa podieľa jednak na výučbe do-
mácich a zahraničných študentov LF UK,
jednak na postgraduálnej príprave lekárov
v procese špecializačného štúdia v odbore
AO28 Rádiológia. Ako jediná v SR akre-
ditovaná výučbová báza klinika v rámci
LFUK poskytuje certifikačnú prípravu
lekárov so špecializáciou v odbore Rádi-
ológia v certifikačnej pracovnej činnosti
Mamodiagnostika v rádiológii. Na klinike
prebieha aj praktická výučba študentov
Fakulty ošetrovateľstva a zdravotníckych
odborných štúdií SZU v odbore Rádiolo-
gická technika a v certifikačnej pracovnej
činnosti Mamografia.

Hovorkyňa/špecialista pre styk s verejnosťou Mgr. Patrícia Kubicová z Referátu internej a externej komunikácie Národného onkologického ústavu a MUDr. Jana Trautenberger Ricová.

Text a foto: Peter Kresánek

Klinika onkologickej chirurgie LF UK a Onkologického ústavu sv. Alžbety

Kurz fotografie

Ďalej zlepšovať diagnostiku a liečbu

Ludské oko disponuje podľa dostupných údajov 137 miliónmi tyčíniek a čapíkov - receptorov optických vzruchov. Tento ľudský orgán dokáže za optimálnych podmienok vidieť plameň sviečky v úplnej tme na vzdialenosť 27 km. Počas adaptácie na tmu oko zvyšuje až 270 tisíc násobne svoju citlivosť na jas predmetu. Od týchto parametrov bude asi ešte dlho aj tá najdokonalejšia technika vzdialená. Osobitne v náročnejších podmienkach a za ktorých navyše treba čo najpresnejšie zaznamenanie reality. S týmto účelom podnietil primár Kliniky onkologickej chirurgie LF UK a Onkologického ústavu sv. Alžbety doc. MUDr. SABOL Martin, PhD., FICS uskutočnenie pre jej tím užitočného kurzu pre dané osobitné podmienky zameraného - kurzu fotografie.

Kurz mal za cieľ poskytnúť aspoň niektoré teoretické a praktické základy vyhotovenia verných dokumentárnych fotografií. Najmä zdokonaľiť techniku snímania v špecifickom prostredí kliniky. Popri tom zároveň odhaliť úskalia, ktoré

môžu v daných podmienkach kvalitu vyhotovených fotografií determinovať.

Naplneniu účelu kurzu napomohli viacerí účastníci, ktorí preukázali vysokú úroveň odborných spôsobilostí aj v tejto oblasti.

Ako sa ukázalo, na klinike vypracovali pre tých menej zručných dokonca určitú metódu postupu snímania a obsluhy fotoaparátu.

Testovaním priamo na sále počas sanitárneho dňa sa podarilo odhaliť tiež niektoré špecifiká, ktoré nepriaznivo ovplyvňovali dosahované výsledky. Napríklad najmodernejšie špeciálne osvetľovacie telesá, ktoré klinika nadobudla čiastočne tiež za pomoci darcov prostredníctvom Združenia pre onkológiu. Výrazne zlepšujú viditeľnosť a tým prácu chirurgov a zdravotných sestier na operačnej sále. Ukázalo sa však, že pre fotografovanie, ktoré výrazne ovplyvňujú, je potrebné osobitné nastavenie.

Samozrejme v rámci kurzu sa mali možnosť účastníci, tiež tí ktorí sa s tým ešte

nestretli, oboznámit' aj s takými atribútmi snímania fotografickým aparátom ako je kompozícia, súvzťažnosť medzi časom snímania, clonou či nastavenou svetelnou citlivosťou. Ukázalo sa okrem iného, že pre kvalitný záber v daných podmienkach a s technikou, ktorá je k dispozícii, je vhodnejší aj určitý odstup od snímania zisteného nálezu. Častou chybou, najmä tých menej ostrieľaných „fotografov“ býva tiež prílišné zameranie sa na stlačenie spúšte fotoaparátu a tým nevedomky pohnutie celým fotoaparátom s následným rozostrením celého záberu.

Pochopiteľne, krátky kurz, respektíve skôr výmena názorov a skúseností, nevyriešili všetky problémy, ktoré sa pri tak náročnej činnosti môžu vyskytnúť. Možno však pomohli, aspoň do určitej miery zabezpečiť čo najlepšie zdokumentovanie prípadných nálezov. Sprostredkované tým prispeli, či už ich následným publikovaním, archivovaním alebo napríklad porovnaním pri konzultáciách liečených prípadov ochorení alebo ďalšou výmenou medzi lekármi ďalej zdokonaľovať diagnostiku a liečbu nielen v Onkologickom ústave sv. Alžbety.

Text a foto: Peter Kresánek

ROZLÚČKA PRI ODCHODE NA ZASLÚŽENÝ ODPOČINOK

Dojímavé stretnutie

Vďaka za dlhodobú obetavú prácu

Na Klinike stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie LF UK a Onkologického ústavu sv. Alžbety sa uskutočnilo dojímavé stretnutie. Veselo ale aj so slzami v očiach sa na ňom lúčila so svojimi spolupracovníkmi Terka Chudá pri príležitosti odchodu na zaslúžený odpočinok. V stomatológii, na pôde súčasnej kliniky, respektíve v Oddelení terapeutického zubného lekárstva odpracovala úctyhodné vyše štyri desaťročia.

Prítomní okrem iného prejavili vďaku najmä za jej dlhodobú obetavú prácu, trepezlivosť a v neposlednej miere ochotu vždy pomôcť svojim spolupracovníkom. Zároveň pani Terke Chudej popriali veľa zdravia, pohody, krásnych a šťastných chvíľ v ďalšom živote, k čomu sa aj my pripájame.

Text a foto: Peter Kresánek

Josefína Imčíková, ka káruw 5. 84103 Bratislava

 Onkologický ústav sv. Alžbety, s.r.o. Heydukova 10, 812 50 Bratislava	
Sekretariát riaditeľa	
Došlo	13. 06. 2023
Číslo	544 Ref.

Onkologický ústav sv. Alžbety, s.r.o.
 Heydukova 10.
 812 50 Bratislava - Staré mesto.

Smele mi, aby som sa predložila za
 dlhoročnú starostlivosť lekárom, ktoré sa starali
 o moje zdravie.

Mudr. Beata Štanciková PhD   aj ied sestričkám.
 Mudr. Eliška Galáčková   -+
 Mudr. Ivana Kuderjavá   +

Mudr. Marta Štefčíková má moje iedn a slyšace
 srdce predloženie, pretože sa
 nelieči svedomím o moja stará
 od roku 2006 - od operácie prsníka.

Ošedeľt pacienta bez ovládu na pravej čas.
 Prež ďakujem sestričke a sestram, čo serúť sú.
 Prosím rýchle ied moje predloženie o VAŠOM časopise.

Ďakujem.   I iednu J. Imčíková Galáčková

Mamologické oddelenie Onkologického ústavu sv. Alžbety

Zdravie máme len jedno

Prevenicia nevyhnutnosťou

Mamologické oddelenie zabezpečuje komplexnú, individuálnu, medicínsku a ošetrovateľskú starostlivosť o pacientov s rôznymi ochoreniami prsníkovej žľazy.

Mamologické oddelenie Onkologického ústavu sv. Alžbety sa dlhodobo snaží tiež zvyšovať povedomie o potrebnej prevencii, diagnostike a liečbe. Zároveň v širšom meradle motivovať čo najviac žien k tomu, aby nepodceňovali starostlivosť o svoje zdravie. Popri bežnej lekárskej praxi oddelenie šíri vďaka ústretovosti médií vo verejnosti aj osvetu a v neposlednej miere sa snaží pôsobiť tiež cestou iniciatív Ligy proti rakovine či podujatí Avon. Doc. MUDr. Vladimír Bella, PhD., je popri iných funkciách predsedom Správnej rady Ligy proti rakovine a dlhodobo pôsobí ako ambasádor Avon pochodu. Na fotografii s ním redaktorka Zuzana Holienčiková pripravuje rozhovor pre televíziu Markíza.

Karcinóm prsníka

Štatisticky najčastejším zhubným ochorením u žien v Severnej Amerike a vo väčšine priemyselne vyspelých krajín Európy je karcinóm prsníka. Podľa štatistických odhadov je v našej krajine incidencia karcinómu prsníka približne do 4 000 prípadov ročne. Výsledky svedčiacie o klesajúcej re-

latívnej mortalite, pri stúpajúcej incidencii, sa jednoznačne pripisujú novým diagnostickým ako i liečebným postupom.

Karcinóm prsníka má mnohoročnú históriu. Prvá informácia sa o karcinóme prsníka uvádza už v papyrusoch, uložených v Britskom múzeu v Londýne, z obdobia 3 000 rokov pred našim letopočtom. Snaha o účinnú liečbu tohto ochorenia sa evi-

duje od začiatku 19. storočia. Dvadsaťte storočie sa nieslo v znamení komplexnej multimodálnej liečby. Zároveň snaha o včasnú diagnostiku sprevádzala a sprevádza úsilie o zníženie mortality a zlepšenie kvality života.

Možnosti odhalenia preventívnej metódy vedúcej k eliminácii alebo aspoň k zníženiu rizika vzniku karcinómu prsníka u žien sú zatiaľ iluzórne. V súčasnosti zostáva včasný záchyt rakoviny prsníka najúčinnejšou zbraňou. Cesta k tomu, aby čo najviac žien bolo indikovaných k prsníku zachovávacím operáciám, vedie cez včasné stanovenie diagnózy a zachytenie malého, najlepšie ešte nehmateľného nádoru. Karcinóm prsníka na Slovensku dosahuje svojou incidenciou a prevalenciou jednu z priorit onkológie, s výrazným dopadom pre diagnostiku a liečbu. Ide o dominantné ochorenie v ženskej populácii, ktoré sa v ojedinelých prípadoch vyskytuje aj u mužov, približne 1 % z novo diagnostikovaných prípadov ročne. Veľký problém predstavuje nárast absolútneho počtu karcinómu prsníka do mladších vekových kategórií. Existuje priamy vzťah medzi rastom počtu prípadov a stúpajúcim priemerným vekom ženskej populácie.

História Mamologického oddelenia v ústave

Mamologické oddelenie vzniklo v Onkologickom ústave sv. Alžbety 1. februára 2007. V tom období pozostávalo z dvoch ambulancií: Onkologicko-mamologickej, kde pracoval doc. MUDr. Vladimír Bella, PhD., s diplomovanou sestrou Erikou Zámečníkovou a z Gynekologicko-mamologickej, kde v tom období pracovala MUDr. Jozefa Sílešová a sestra Henrieta Danielová.

Pred vznikom Mamologického oddelenia bola z klinického hľadiska starostlivosť o klientky/pacientky s ochoreniami prsníkovej žľazy zabezpečovaná prostredníctvom Gynekologicko-mamologickej ambu-

lancie, ktorá bola zaradená pod Polikliniku OÚSA. Prostredníctvom tejto ambulancie sa nezabezpečovala dispenzárna starostlivosť a hormonálna terapia pacientom s karcinómom prsníka. S pribúdajúcim

počtom pacientov sa v roku 2009 zriadila tretia ambulancia: Interno-mamologická a od 1. októbra 2013 ďalšia Onkologicko-mamologická ambulancia.

PhDr. Zámečníková Erika je okrem iného známa svojou bohatou publikačnou činnosťou. Vlni jej za doterajšiu záslužnú prácu udelili prestížne ocenenie Biele srdce na regionálnej úrovni. Tohto roku si prevzala na stretnutí s prezidentkou Zuzanou Čaputovou aj celoslovenské ocenenie Biele srdce. Stala sa tak v Onkologickom ústave sv. Alžbety jeho ďalšou laureátkou. Rovnako ako Eleonóra Hesterényiová, pôsobiaca v ústave na Klinike stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie.

Súčasná štruktúra Mamologického oddelenia

Primár: Doc. MUDr. Bella Vladimír, PhD.

Vedúca sestra: PhDr. Zámečníková Erika, dipl. s.

Mamologická ambulancia I:

Lekár: Doc. MUDr. Bella Vladimír, PhD. • Sestra: PhDr. Zámečníková Erika

Mamologická ambulancia II:

Lekár: MUDr. Nádaská Oľga • Sestra: Pástiová Ingrid

Mamologická ambulancia III:

Lekár: MUDr. Časnocha Vladimír • Sestra: PhDr. Zemanová Janka

Mamologická ambulancia IV:

Lekár: MUDr. Andrežalová Vochyanová Iveta

Doc. MUDr. Durdjaková Kukučková Eva, CSc.

• Sestra: Papánková Lenka, dipl. s.

V rámci multiodvetvovej spolupráce s inými pracoviskami Onkologického ústavu sv. Alžbety, ktoré majú nenahraditeľné postavenie v diferenciálnej diagnostike týchto ochorení, je v našom zariadení

zabezpečený včasný záchyt karcinómov prsníkovej žľazy. Ročne sa takto na štyroch ambulanciách Mamologického oddelenia novo diagnostikuje približne 800 karcinómov prsníka.

Zameranie Mamologického oddelenia

V rámci Mamologického oddelenia sa v Onkologickom ústave sv. Alžbety zabezpečujú:

- konziliárne vyšetrenia pacientov s rôznymi ochoreniami prsníkov z celého Slovenska,
- dispenzarizácia pacientov s rakovinou prsníka ako i hormonálna liečba onkologických ochorení prsníka,
- komplexná starostlivosť o pacientov s potvrdenou genetickou mutáciou pre zvýšené riziko vzniku karcinómu prsníka,
- starostlivosť o pacientky so zvýšeným rizikom rakoviny prsníka, hlavne pre viacpočetný výskyt karcinómu prsníka v rodinnej anamnéze a o ženy po operácii prsníka,
- diferenciálna diagnostika prsníkových ochorení,
- liečba nezhubných ochorení, najmä sekrecie z prsníkov.

Vieme, že karcinóm prsníka je najčastejšou príčinou úmrtia žien na Slovensku. Najúčinnnejšou cestou k včasnemu odhaleniu a liečbe pritom vedie pravidelná preventívna prehliadka a prevencia je pritom dôležitá v každom veku. Pravidelná návšteva u lekára by mala byť nevyhnutnou záležitosťou každej ženy. Mamologické oddelenie Onkologického ústavu sv. Alžbety sa preto dlhodobo snaží tiež zvýšiť povedomie o potrebnej prevencii, diagnostike a liečbe. Zároveň v širšom meradle motivovať čo najviac žien k tomu, aby nepodceňovali svoje zdravie.

Sme radi, že popri bežnej lekárskej praxi môžeme aj vďaka ústretovosti médií šíriť vo verejnosti v tomto duchu osvetu. V neposlednej miere sa nám darí byť aj súčasťou iniciatív Ligy proti rakovine či podujatí Avon a prispiet' tak k tomu, aby ženy prehodnotili svoj prístup k vlastnému zdraviu a začali pravidelne chodiť na preventívne prehliadky. Zdravie máme len jedno, preto si myslíme, že je potrebné zvyšovať aj zdravotnú uvedomelosť.

Text: PhDr. Erika Zámečníková
Doc. MUDr. Vladimír Bella, PhD.
Foto: Peter Kresánek

Radí psychologička

O pozitívnom myslení

Leto sa končí, dni sa skracujú a slniečka ubúda. To všetko vplýva na náš organizmus, hlavne na našu náladu a vnútorné prežívanie. O tom, že v lete zvládame naše problémy akosi ľahšie svedčí aj fakt, že pacienti v letných mesiacoch navštevujú psychologické poradne menej často ako v jesenných a zimných mesiacoch. Za našou náladou stojí aj určitá dávka serotonínu v mozgu, ktorá je pri slnečných dňoch produkovaná viac. Preto sme v lete pozitívnejšie naladení.

Pozitívne myslenie

O pozitívnom myslení sa v poslednom čase veľa hovorí aj v súvislosti s kvalitou života a s fyzickým zdravím. Je veľa literatúry a citátov na túto tému. Spomeniem niektoré. „Nič nie je dobré a zlé, ale myslenie to takým robí.“ W. Shakespeare

„Postarajte sa o svoje telo. Je to jediné miesto, kde musíte žiť.“ Jim Rohn

Pozitívne myslenie sa učíme od detstva od našich blízkych, alebo našich vzorov.

Je to určitý postoj, nadhľad nad životnými situáciami a schopnosť prijať život aj s negatívnymi udalosťami.

Pozitívne myslenie je aj vidieť niečo pozitívne v chorobe, strate blízkej osoby, strate zamestnania. Som presvedčená, že každá negatívna udalosť nesie so sebou aj niečo pozitívne.

Nedávno som bola na pohrebe strýka, kde sa stretla celá rodina. Po tejto negatívnej udalosti, sa začala rodina stretávať častejšie. Niektorí si to nevšimli, ale mňa to hneď napadlo. To je tréning pozitívneho myslenia.

Aký je súvis medzi myšlienkami-emóciami-náladou

Ak nám v hlave beží nejaká myšlienka, vždy s ňou súvisia aj emócie. Najhoršie je to u úzkostných a depresívnych pacientoch. Kognitívno-behaviorálna terapia pracuje s týmito myšlienkami a emóciami a učí pacienta neveriť im. Nie všetko čo nám beží v hlave je pravdivé. Neverte všetkým svojim myšlienkam. To sú časté odporúčania pre pacientov s ktorými sa pracuje práve s kogníciami - myšlienkami.

Príklad úzkostne zmýšľajúcej matky

Situácia: matka sa nevie dovolať dieťaťu

Myšlienka: určite sa mu niečo zlé prihodilo.

Emócia: úzkosť, strach

To že dieťa neberie dve hodiny telefón, neznamená že sa mu niečo stalo. Ale matka tejto myšlienke natoľko dôveruje, že to v nej vyvoláva silnú úzkosť.

Dokonca i situácie, ktoré na prvý pohľad vyvolávajú rovnaké emócie v každom človeku - napr. prepustenie zo zamestnania - môžu v skutočnosti vyvolávať veľmi odlišné emócie podľa toho, ako o situácii uvažujeme - teda myslíme.

Jeden človek si pri prepustení môže myslieť: „Bude to tým, že som neschopný“ a cíti sa depresívne. Iný človek si pomyslí: „Nemajú žiadne právo ma takto vyhodit“ a cíti hnev. A tretí človek si pomyslí: „Tá práca ma aj tak nebavila, mám šancu nájsť si niečo lepšie“.

- Myšlienky nám pomáhajú pochopiť emócie, ktoré prežívame
- Myšlienky majú vplyv na to ako sa správame a aký výkon podáme
- I keď zmena spôsobu myslenia je kľúčom k dosiahnutiu zmeny k lepšiemu, problémy vyžadujú aj zmenu v správaní a v okolitom prostredí.

Pozitívne myslenie v nás spúšťa procesy, vďaka ktorým sa cítime šťastní, sebavedomí, dobre naladení. Tak títo ľudia majú silnejší imunitný systém, akceptujú ľahšie seba aj ostatných. Pozitívne ladení ľudia sa snažia dávať ostatným podporu, tým majú aj funkčné vzťahy a lepšie kvalitu života.

Záver

Budme pozitívne naladení, veď jeseň má tiež svoje čaro a slnečné lúče sú v tomto období pre náš organizmus oveľa zdravšie.

PhDr. Križanová Andrea, PhD.

Nádej pre budúcnosť

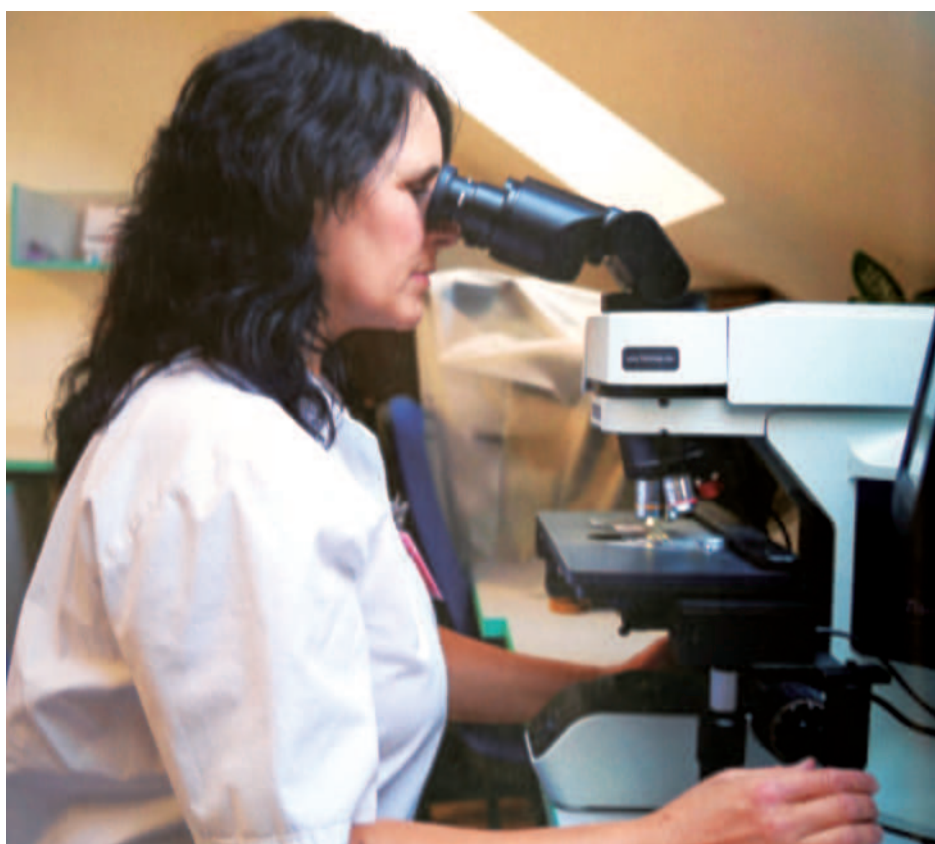
Zástupkyňa Onkologického ústavu sv. Alžbety

Medzi elitou 51 výnimočných zdravotníčok

Pomáha ovplyvniť osud

Vyše 260 stranová, bohato ilustrovaná, publikácia *About The Future* - v preklade *O budúcnosti*, ktorej autorom je Talian JUDr. Guido Andrea Longhitano prináša 51 príbehov a vyznaní výnimočných žien zameraných na budúcnosť zdravotníctva. Kam smeruje zdravotníctvo a aké sú predstavy o budúcnosti, ktorá sa týka nás všetkých?

Nad tým sa zamýšľajú v publikácii silné a empatické ženy, líderky a víziónárky; ženy, ktoré sa ako prvé v histórii dostali na riadiace pozície a ktoré čoraz viac tieto miesta obsadzujú: profesorky, docentky, lekárky, sestričky a manažérky v zdravotníctve.

Medzi ženy, ktoré sa rozhodli zasvätiť svoj život liečeniu a záchrane životov dokonalých neznámych sa v publikácii zaradila aj doc. MUDr. Henrieta ŠIDLLOVÁ, PhD., prednostka Ústavu patologickej anatómie LF SZU. Hlavné myšlienky z vyznania, s ktorými sa zdôveruje v publikácii, našim

čitateľom pre ich zaujímavosť a poučnosť v nasledujúcich riadkoch sprostredkujeme.

Pochádzam z učiteľskej rodiny, stala som sa prvou lekárkou v rodine. Ako patologička stanovujem diagnózu z odobraného tkaniva alebo buniek pacientov. Moja práca prebieha najmä s mikroskopom. Diely diagnó-

zy samozrejme skladám spolu s kolegami z iných oblastí medicíny, avšak histologickú – morfológickú diagnózu stanovuje patológ.

Patológia je považovaná za najrozhládnejší odbor v medicíne. Diagnostikujeme celú škálu onkologických aj neonkologických chorôb. Oči a mozog sú mojim hlavným pracovným nástrojom. Hoc sa na prvý pohľad zdá, že ide o monotónnu prácu, má aj svoju dobrodružnú stránku.

Keď chytím do ruky mikroskopické sklíčko, nikdy neviem, aké prekvapenie ma čaká. Patológ musí mať pozorovací talent, cit pre detail, schopnosť dedukovať a analyzovať, a tiež mať vzťah k investigatívnej práci.

V medicíne, vrátane patológie, sa treba neustále vzdelávať a dopĺňať si informácie, pretože patológ pracuje v prospech pacienta a mnohokrát je nositeľom nových inovatívnych metód.

Pracuje síce samostatne, ale nie je osamotený, intenzívne komunikuje s kolegami patológmi na Slovensku, či v zahraničí a vždy má možnosť sa poradiť, alebo konzultovať svoju diagnózu.

Na Slovensku je okolo 100 aktívnych patológov, ženy s touto špecializáciou nie sú výnimkou. Keď som pred 27 rokmi medicínu končila, panoval predsudok, že žena na patológiu nepatrí, bol to mužský svet. Mnohí moji kolegovia chceli byť patológmi odjakživa, mňa to skôr ťahalo k priamemu kontaktu s pacientami.

Po skončení medicíny som sa riadením náhody napokon uchádzala o voľné pracovné miesto na ústave patológie na Lekárskej fakulte UK v Bratislave. Aj keď tento odbor nebol moja prvá voľba, patológia si ma vybrala a vošla mi do života, nemenila by som.

Na prvý dojem sa zdá, že patológia je odtrhnutá od praktickej klinickej medicíny. Svojich pacientov síce osobne nepoznám, ale sme súčasťou ich diagnostickej a liečebnej cesty. Každý patológ má okrem všeobecného záberu aj oblasti, ktorým sa venuje špeciálne. Mojou špecializáciou je skrining rakoviny krčka maternice, klinická cytológia a gynekopatológia. Motiváciu a zmysel práce mi zároveň dáva spätná väzba od kolegov v klinickej praxi, s ktorými aktívne komunikujem. Vždy ma poteší, keď sa mi podarí identifikovať predrakovinové zmeny u ženy včas a ovplyvniť tak jej budúci osud.

V oblasti prevencie, máme ešte stále pred sebou dlhú cestu. Z dostupných informácií evidujeme iba 30 - 40 % žien, ktoré chodia na preventívne prehliadky. Cieľom je, aby sa preventívnych prehliadok zúčastňovalo stále viac žien, vrátane tých, ktoré na ne nechodia. Veľká časť žien, ktorá prichádza s pokročilým štádiom choroby pochádza práve zo skupiny zanedbanej prevencie. Niekedy pacientov zastaví strach, inokedy svoje ťažkosti zľahčujú. Mám však dojem, že mladšie generácie sú už vychované a nastavené inak, s väčším dôrazom na prevenciu.

V diagnostike chorôb sa na Slovensku snažíme držať krok s európskymi trendmi, čo potvrdzujeme aj na vedeckých zahraničných konferenciách. Slovenská patológia rešpektuje a dodržiava medzinárodné usmernenia a klasifikácie, ale vyvíja sa aj technologicky. Na identifikáciu ochorení požívame množstvo moderných špeciálnych metód, vrátane genetických analýz tkanív a buniek, vieme určiť rôzne markery a mapovať vlastnosti nádoru.

Mnohé z týchto vlastností sa dajú využiť na cieľnú liečbu v rámci personalizovanej terapie „na mieru ušitéj“. Patológ v tomto procese zohráva dôležitú úlohu: nielenže stanoví diagnózu, ale participuje v liečebnom manažmente. Všetky histologizované vzorky zaliate v parafínových blokoch, ako aj sklíčka archivujeme, a aj po desiatkach rokov sa možno k nim vrátiť. Adrenalinovou časťou práce patológa je určenie diagnózy počas operácie, kedy musí veľmi rýchlo (do 20 minút) oznámiť výsledok operatérovi. Jeho záver ovplyvní ďalší priebeh operácie.

Prácu patológa môžeme zjednodušené rozdeliť na dve časti: prácu pre živého pa-

cienta a diagnostiku po smrti pacienta. Tá prvá zahŕňa už spomínanú komplexnú morfológickú diagnostiku ochorenia z buniek a tkanív a tvorí 100% práce atestovaného patológa. Druhá zložka – pitva, je minoritná a v súčasnosti na Slovensku patrí pod gesciu pracovísk ÚDZS.

Ako žena patológ oceňujem, že nepracujem v systéme služieb, avšak pri diagnostickej náročných prípadoch prácu dokončujem aj nad rámec pracovného času, respektíve aj počas víkendu. Vzhľadom na to, že je nás na Slovensku málo a počet vyšetrení ročne stúpa, je naša pracovná záťaž vysoká.

Patológia ako predmet výuky na lekárske fakultách je bránou ku klinickým predmetom, svojim širokým záberom je veľmi náročná a zároveň učí, že treba mať

istý druh odvahy ale aj sebareflexie. Dúfam, že osloví aj mladých lekárov – lekárky, a snažím sa ho priblížiť aj svojim medikom. Podieľam sa na ich výučbe, ale aj na vzdelávaní budúcich patológov, zdravotníckych laborantov a skrinerov.

Za posledných 15 rokov prešli špecializačnou skúškou na našom vzdelávacom pracovisku LF SZU všetci zdravotnícki laboranti na Slovensku v odbore patologická anatómia. Musím priznať, že pedagogická práca s mladými ľuďmi a kolegami na seminároch harmonicky vyvažuje a tiež obohacuje môj profesionálny život za mikroskopom.

Pripravil: Peter Kresánek

Ilustrácie: uvedená publikácia

SEKCAMA

28. medzinárodná konferencia

Medzi tradične úspešné a dôležité podujatia pre skvalitňovanie liečby sa tohto roku zaradila v poradí 28. medzinárodná konferencia SEKCAMA (Sekcia pre karcinóm prsníka SOS a SLS). Miestom tohto dvojdňového podujatia sa tentoraz prvýkrát stal Lindner Hotel Gallery Bratislava. Na konferencii odzneli prednášky k tematike: experimentálna onkológia, patológia, prevencia, diagnostika, chirurgická liečba, systémová terapia a rádioterapia karcinómu prsníka, follow-up. Na konferencii sa v prvý deň konania 25. mája 2023 zúčastnilo 244 lekárov a v druhý záverečný 26. mája spolu 222 lekárov z rôznych odborov medicíny, z toho 32, respektíve 23 lekárov z Českej republiky.

Pri tohtoročnej konferencii SEKCAMA nechýbala podnetná a zanietená odborná diskusia.

Úvodný deň konferencie si prítomní vypočuli prednášky so zameraním na experimentálnu onkológiu, patológiu, skríning, diagnostiku, chirurgiu a rádioterapiu. Zvýšenú pozornosť prítomní venovali problematike skríningu prsníkov ako aj idiopatickej granulomatóznej mastitídy. Obe tematiky vyvolali rozsiahlu a zanietenu diskusiu. Za nosné témy druhého dňa konania konferencie vybrali imunológiu, follow-up a chemoterapiu.

Celkovo za relatívne krátke obdobie dvoch dní konania SEKCAMA odznel úctyhodný počet : 48 prednášok. Z nich až 19 prednášok prinieslo zahraničné skúsenosti od prítomných hostí.

Vysoká úroveň a kvalita jednotlivých prednášok sa odzrkadlila na veľmi plodnej a dlhotrvajúcej diskusii. Konferencia úspešne splnila svoj účel. Okrem iného zvýšila vedomostnú úroveň lekárov v oblasti zhubného ochorenia prsníkov. Zároveň umožnila vyjasniť a prediskutovať styčné body spolupráce pri diagnostike a liečbe ochorenia medzi jednotlivými odborníkmi. Lekári si potvrdili a hlavne získali nové vedomosti ku každodennej problematike v bežnej praxi z oblasti zhubného nádoru prsníka. Na úspechu konferencie sa významným podielom zúčastnil, po organizačnej i obsahovej stránke, Onkologický ústav sv. Alžbety a jeho zástupcovia,

Na konferencii aj tento rok s prínosnou prednáškou vystúpil prof. MUDr. Zdeněk Kinkor, Ph.D., Bioptická laboratoř, Plzeň, Česká republika.

vrátane prednášajúcich a vystupujúcich v diskusiách.

Text: Doc. MUDr. Vladimír Bella, PhD., predseda SEKCAMA SOS SLS, primár Oddelenia mamológie Onkologického ústavu sv. Alžbety

Foto: RNDr. Alica Šustáková, Onkologický ústav sv. Alžbety

Problematike preverených mamografických pracovísk sa venovala MUDr. Alena Kállayová.

15. ročník celoslovenskej konferencie pre sestry a iné zdravotnícke kategórie pracujúce v mamológii

V dňoch 25. a 26. mája 2023 sa tiež v Lindner Hotel Gallery Bratislava uskutočnil už 15. ročník celoslovenskej konferencie Sekcie zdravotníckych pracovníkov v mamológii Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, organizačnej zložky SLS. Vo štvrtok bolo spoločne so Sekciou pre karcinóm prsníka Slovenskej lekárskej spoločnosti prezentovaných 30 prednášok a v piatok prebiehala konferencia opäť samostatne, kde kolegyne a kolegovia prezentovali 20 kvalitných prednášok. Konferencie sa zúčastnilo 159 účastníkov.

Predsedníctvo už tradične tvorila osvedčená štvorica: Bc. Júlia Petříková – Onkologický ústav sv. Alžbety (OÚSA); PhDr. Andrej Lučenič, PhD., - Penta Hospitals Nemocnica Bory; Mgr. Daniela Miková Baxová - FN Trnava a PhDr. Erika Zámečníková - OÚSA. Onkologický ústav sv. Alžbety reprezentovali nasledovní prednášatelia so zaujímavou vypracovanými témami:

Mgr. Simona Házová: Implementácia telemedicíny v ošetrovatelstve, RNDr. Miroslava Vallová - Sr. Miriam: Histopatolo-

gické vyšetrenie biopsických vzoriek prsníka; MUDr. Lucia Májovská: Imunologické zmeny po rádioterapii; Bc. Júlia Petříková: Špecifická skrínungu karcinómu prsníka u žien s denznou žľazou; Mgr. Miroslava Škrabáková: Metastázy karcinómu prsníka do štítnej žľazy; doc. MUDr. Eva Durdjaková Kukučková, CSc.: Význam vyšetrenia onkomarkeru CA 15-3 pri follow-up karcinómu prsníka; Mgr. Zuzana Pavlíková: Možnosti ovplyvnenia vaginálnej suchosti u pacientiek s antiestrogénovou liečbou; doc. MUDr. Vladimír Bella, PhD.: Bolesť

malých kĺbov pri inhibítoroch aromatáz a PhDr. Erika Zámečníková: Úskalia včasnej diagnostiky karcinómu prsníka z viacerých príčin.

Okrem našich aktívnych účastníkov boli prezentované prednášky od kolegov z Národného onkologického ústavu, Onkologického oddelenia FN Trnava, Kliniky infektológie a geografickej medicíny, ako i GYN-FIV a.s., Bratislava.

Prostredníctvom Ligy proti rakovine sme sa dozvedeli tiež o sociálnych aspektoch pomoci onkologickým pacientom, pričom výkonná riaditeľka Ligy proti rakovine Ing. Eva Kováčová predstavila aktuálnu činnosť ligy. Skrínungové dáta pri karcinóme prsníka prezentoval zástupca zdravotnej poisťovne Dôvera a prvýkrát zaznela aj prednáška na aktuálnu tému Ako reagovať na elektronické odkazy - dezinformácie.

V mene celého výboru vyjadrujem veľkú vďaku všetkým aktívnym účastníkom, pretože si pripravili kvalitné a veľmi zaujímavé prednášky, čo ocenili aj pasívni účastníci, ktorí do konca podujatia so záujmom nasávali nové informácie a veľmi ochotne si vymieňali svoje skúsenosti počas rozsiahlych diskusií.

Text: PhDr. Erika Zámečníková, diplomovaná sestra, predsedníčka Sekcie zdravotníckych pracovníkov pracujúcich v mamológii
Foto: RNDr. Alica Šustáková, Onkologický ústav sv. Alžbety

Rekonštrukcia Onkologického ústavu sv. Alžbety

Moderná budúcnosť pre nás všetkých

Už stovky rokov ústav sv. Alžbety na Heydukovej ulici pokračuje v odkaze svätej Alžbety - POMÁHA CHORÝM A TRPIACIM.

Sme nadšení, že rekonštrukciou a dostavbou nemocnice dokážeme postupne naplniť náš dlhodobý cieľ stať sa najmodernejším onkologickým zdravotníckym ústavom na Slovensku. Tento krok vo veľkej miere pomôže všetkým – zamestnancom, lekárom a hlavne pacientom nášho ústavu.

V krátkosti by sme vám chceli týmto spôsobom priblížiť, čo konkrétne vám dlho očakávaná rekonštrukcia prinesie a v čom vám zjednoduší život v našej nemocnici.

- Priestorové riešenie budovy prispôbené požiadavkám na maximálnu efektívnosť prevádzkových procesov

- Potrubná pošta, ktorá výrazne zjednoduší pracné doručovanie laboratórneho materiálu z ambulancií a lôžok
- Inovatívne medicínske a prevádzkové procesy podporované informačným systémom novej generácie
- Komplexná elektronická dokumentácia dostupná na lôžku, mobilná vizita
- Postupné odbúravanie papiera, čo vedie k bezpapierovej nemocnici
- Všetky priestory chladené, resp. vykurované, osvetlené, čo vytvorí moderné, kvalitné a komfortné pracovné prostredie
- Moderné technológie pre monitoring pacientov
- Nové kľúčové ambulancie
- Podstatné rozšírenie dôležitého technického zázemia pre zdravotníkov
- Bezpečné pracovisko vďaka elektronickému systému kontroly vstupu
- Nové zasadačky, konziliárne

miestnosti pre operatívne sedenia a školenia

- Tri nové výťahy
- Zelená pochôdzna strecha pre personál aj pacientov
- Moderný bufet v lobby hlavnej budovy
- Wifi internet pre pacientov aj zamestnancov
- Výsledkom bude nová, moderná nemocnica, ktorá poskytne potrebný komfort pre zamestnancov, skvelých zdravotníkov a našich pacientov

Milí pacienti a návštevníci

Uvedomujeme si, že dočasné obmedzenia v súvislosti s dostavbou Onkologického ústavu sv. Alžbety sú pre všetkých z vás diskomfortné, v istej miere vám zasiahli do životov a dočasné zníženie občianskej kvality rezidentskej oblasti je viditeľné.

Aj vzhľadom na tento fakt je pre nás nesmierne dôležitá otvorená komunikácia voči vám. Sme presvedčení, že rekonštrukcia nemocnice, dostavba nového bloku a ostatné rekonštrukčné úpravy ústavu sú do budúcnosti veľmi dôležité pre modernizáciu nášho zdravotníctva, skvalitnenie našej zdravotnej starostlivosti voči pacientom a zvýšenie ich komfortu. V tomto smere nám ide o vyššie dobro, veľmi dlho sme na túto príležitosť čakali a vďaka tejto dostavbe sa náš ústav stane moderným a kvalitným priestorom pre diagnostiku a liečbu onkologických ochorení na Slovensku.

Dovoľte nám, aby sme vám stručne priblížili tie najzásadnejšie pozitíva tejto rekonštrukcie. Chceme vám uká-

zať, prečo je veľmi dôležitá a čo tento dočasný diskomfort prinesie z dlhodobého hľadiska tým, čo to potrebujú – našim pacientom.

- *Efektívnejšia diagnostika a liečba onkologických ochorení*
- *Minimalizácia čakacej doby v ambulantnej liečbe*
- *Modernejšie a komfortnejšie čakárne*
- *Bezbariérový prístup*
- *Nové hygienické zariadenia s vysokým štandardom*
- *Nové oddychové zóny so zeleňou*
- *Zvýšený podiel zelene v zastavanom území*
- *Nová kaplnka*

Pomôžte nám stať sa najlepším onkologickým zdravotníckym zariadením na Slovensku. Vďaka vašej ohľaduplnosti a trpezlivosti, za čo vám ďakujeme, zvyšujeme kvalitu zdravotníckej starostlivosti. Dokážeme tak zvýšiť komfort a kvalitu poskytovaných služieb pre všetkých.

Sr. Jana-Battista Ružičková – sestra predstavená
 Doc. MUDr. Juraj Kaušitz, CSc.
 RNDr. Ing. Pavol Švec, CSc.
 konatelia Onkologického ústavu sv. Alžbety

Jubileum DS Vřba

20 rokov pomoci onkologickým pacientom v nemocniciach

DobrovolŇnícka skupina (DS) Vřba pred vyře 20 rokmi zařala pomáhať onkologickým pacientom prvýkrát v Onkologickom ústave sv. Alřbety. Vyře 200 dlhodobých dobrovolŇníkov za ten řas venovalo pacientom takmer 15 tisíc hodín v podobe rozhovorov, hrania spoločenských hier, řítania kníh, tvorivých klubov, rozdávanía kávy a řaju ři prípravy podujatí poças sviatočných dní. Ale aj vypočutia li príbehov a životných situácií alebo poskytnutia aspoŇ tichej spoločnosti a prejavov podpory a porozumenia.

Eřte pri príležitosti 10 výročia vzniku DS Vřba sa 15. apríla 2013 v priestoroch The Spot v OC Dunaj v Bratislave konala oslava narodenín, na ktorej DS Vřba predstavila v premiére film o jej desaťročnom pôsobení. Atmosféra poças podujatia bola naplnená vd'ačnosťou a uznaním voči neziřtnej práci dobrovolŇníkov v nemocnici. „Onkológia je oblasť, kde nestačí liečenie somatických príznakov. Pacienti totiž potrebujú liečiť ubolenú duřu“, podotkol poças podujatia prof. MUDr. Stanislav řpánik, CSc., prednosta Internej onkologickej kliniky v Onkologickom ústave sv. Alřbety.

Laickú psychosociálnu podporu zařala Vřba poskytovať už skôr - ako neformálne zoskupenie prvých dobrovolŇníkov na pozvanie lekárov z Onkologického ústavu sv. Alřbety. Po pretransformovaní sa na občianske združenie postupne rástla, profesionalizovala a rozvíjala svoj program. Dnes je lídrom v manařmente dobrovolŇníkov v zdravotníckych zariadeniach, řkolí iných, v spolupráci s ďalšími odborníkmi vydala knihu pribliřujúcu tému aj laickej verejnosti. V roku 2015 rozřírla svoj program i do Národného onkologického ústavu.

„DobrovolŇníctvo v onkologických nemocniciach má svoje špecifiká, preto výber dobrovolŇníkov podlieha prísny m podmienkam výberu. Prejde nimi len 20 až 25 percent prihlásených záujemcov. Má to vřak svoj význam, pretože je potrebné, aby bol chránený tak pacient, ako aj dobrovolŇník. Naši dobrovolŇníci sú i po zařkolení pravidelne, na mesačnej báze, odborne supervidovaní. Poskytujeme síce laickú psychosociálnu podporu, ale na profesionálnej úrovni“. Vysvetľuje spoluzakladateľka združenia Mária Hatoková.

Dôležitosť psychosociálnej podpory, najmä pre ľudi, ktorí sa pre náročnú diagnózu cítia izolovaní, podľa Vřby potvrdila aj pandémia ochorenia COVID-19. „Práve v nemocniciach totiž z pochopiteľných dôvodov fungovali najprísnejšie pravidlá pre návrat do normálneho režimu, řo vřak pacientov oveľa dlhšie nechávalo v izolácii,“ zdôrazňuje predsedníčka združenia Alřbeta Frimmerová. Dodáva, ře covidové obdobie bolo náročné aj pre združenie, ktorého činnosť sa po skončení pandémie obnovovala krok po kroku.

Text: Projektová manařerka DS Vřba Viktória Vasilenková

Foto: Peter Kresánek, archív DS Vřba

Z aktivít Vríby

„Keď vznikla Vríba, splnil sa mi sen. Stala sa predvojom takzvanej psychosociálnej medicíny. Aktivity Vríby neustále rastú a my ju budeme radi aj naďalej podporovať“, uviedla svojho času prezidentka Ligy proti rakovine SR, nedávno zosnulá MUDr. Eva Siracká, DrSc.

NAVŽDY NÁS OPUSTILI ●

Ing. Igor Botka

Láskavý, ústretový kolega
Zapálený propagátor prevencie

„Nezomrel som, lebo viem,
že budem žiť stále v srdciach tých, ktorí ma milovali.“

Dňa 30. júna 2023 nás navždy opustil vo veku 83 rokov Ing. Igor Botka. Poznali sme ho v ostatnom čase najmä ako dlhoročného spolupracovníka a vynikajúceho manažéra ekonomického a organizačného úseku Preventívneho centra Onkologického ústavu sv. Alžbety.

Známy bol ako láskavý, ústretový kolega a zapálený propagátor prevencie ako

správnej starostlivosti o vlastné zdravie. Žil srdcom aj mysl'ou pre ústav a jeho preventívne centrum.

Češ' jeho pamiatke! Úprimnú sústrasť jeho najbližším

MUDr. Alena Kállayová,
prvá primárka Preventívneho centra
Onkologického ústavu sv. Alžbety.

Slovenka roka z ligy

Dámy, ktoré spájajú Slovensko

LIGA PROTI
RAKOVINE

Tohto roku vstúpila Anketa Slovenka roka do jubilejného 15 ročníka svojej existencie. Za toto obdobie predstavila takmer 400 žien, ktoré svojimi príbehmi iniciovali a motivovali ostatné Slovenky. Dokázali okrem iného vytvoriť hodnoty pre kultúrny, spoločenský, hospodársky, vedecký život a ovplyvniť našu spoločnosť. Ako ocenenie sestier Alžbetínok získala nomináciu na Slovenku roka v minulosti tiež vtedajšia generálna predstavená Rehole svätej Alžbety sestra Viannea, MUDr. Bc. Mária Krasňanová.

„Anketa Slovenka roka je prestížnym projektom, ktorého hlavným cieľom je čo najlepšie zviditeľniť ženy podieľajúce sa na raste krajiny“, vysvetľuje generálna riaditeľka Star production Mária Reháková. Ako ďalej pokračuje, anketa v súčasnosti objavuje a oceňuje v deviatich kategóriách ženy, ktoré sú uznávané odborníčky vo svojich profesiách, v oblasti umenia, zdravotníctva, vedy, športu, vzdelávania a tiež ženy, ktoré venovali svoju energiu charite a pomoci iným.

Anketa je pokračovaním podujatia, ktoré v minulosti časopis Slovenka or-

slovenka roka

ganizoval pod názvom Žena a Muž roka. Šesť ročníkov ankety bolo usporiadaných pod záštitou prvej dámy Slovenskej republiky Silvie Gašparovičovej. Neskôr prevzal záštitu nad slávnostným podujatím prezident SR Andrej Kiska, následne nad dvanástym ročníkom prevzala záštitu prezidentka Slovenskej republiky Zuzana Čaputová.

Počas uplynulých 14 galavečerov prestížnej Ankety Slovenka roka 2023 predstavili Slovensku desiatky vzácných Sloveniek, ktoré sú nesporným bohatstvom tejto krajiny. Titul Absolútna Slovenka roka 2023 získala PaedDr. Silvia Manduláková, PhD. Úspešné Slovenky boli nominované jednotlivo v deviatich kategóriách: Biznis a manažment, Umenie a kultúra, Médiá a komunikácia, Veda a výskum, Vzdelávanie, Podpora mladých talentov, Zdravotníctvo, Šport a Charita. Prestížne ocenenie získali víťazky jednotlivých kategórií na základe výsledkov hlasovania divákov a čitateľov. O titule Absolútna Slovenka roka rozhodla nomináčna komisia.

Okrem spomínaných kategórií sa odovzdávali aj dve špeciálne ocenenia. Jedno

Na dobovej fotografii z histórie Ankety Slovenka roka: Mária Krasňanová a Mária Reháková.

z nich získala Ing. Eva Kováčová, výkonná riaditeľka Ligy proti rakovine. Cenu jej odovzdal Marián Turner, generálny riaditeľ Slovenskej filharmónie.

„Pre mňa sú všetky laureátky Ankety Slovenka roka 2023 víťazkami. A cez

vás, milé dámy, sa spája celé Slovensko“, uzatvorila Mária Reháková.

Text: Peter Kresánek

Foto: Viačeslav Šambazov,
Peter Kresánek

www.boneheadz.sk
info@boneheadz.sk
tel: 02/3266 1462

73B

Suroviny pre vašu výrobu

VitaChem
NATURAL SOLUTIONS

Predaj
Distribúcia

Široký výber
surovín a komodít

✉ Vitachem Natural Solutions s.r.o.
Čerňyševského 26
Bratislava 851 01

☎ **0948 545 231**
🌐 **www.vitachem.eu**

134A

Plody nasadenia, energie a nápadov Prínosy Dňa narcisov

Intenzívnejšie a nové formy pomoci onkopacientom

Po rokoch pandémie sa tradičná celoslovenská zbierka Deň narcisov zastabilizovala a jej 27. ročník vplyvom enormného nasadenia a úsilia Ligy proti rakovine (LPR) priniesol aj v tejto náročnej dobe významný výnos. Každoročne sa z neho realizujú bezplatné celoročné projekty pre onkologických pacientov a ich blízkyh. Aj tento rok, i vďaka výnosu zbierky, ku ktorému svojim dielom prispeli aj darcovia na pracoviskách ligy pôsobiacich v Onkologickom ústave sv. Alžbety, prichádza LPR s novinkami pre pacientov a zintenzívňuje tiež svoje preventívne aktivity.

Ročne pribudne na Slovensku okolo 40 000 onkologických pacientov. Napriek náročnej ekonomickej i spoločenskej situácii, ktorá výrazne ovplyvňuje stav v zdravotníctve, Liga proti rakovine plní svoje poslanie v pomoci ľuďom s rakovinou už 33 rokov, toto obdobie nevynímajúc. Prostriedkom účelnej pomoci je jedinečná slovenská zbierka Deň narcisov, ktorej výnos predstavuje tento rok predbežne 1 060 000 eur. Finálna suma bude definitívna po sčítaní hodnoty SMS od všetkých mobilných operátorov, ktorí umožnili podporu zbierky i zasielaním SMS. Výnos z týchto zdrojov bude známy až niekoľko mesiacov od ukončenia zbierky.

Narcis mohli ľudia získať 20. apríla u dobrovoľníkov v uliciach miest a obcí Slovenska. Vďaka generálnemu partnerovi – Nadácii Slovenskej sporiteľne a partnerovi Global Payments, sa dalo prispieť tiež cez mobilné platobné terminály. Pripnutím tradičného symbolu zbierky ľudia prejavili solidaritu onkologickým pacientom. Vďaka ich dobrovoľným príspevkom do zbierky bude možné naďalej organizovať užitočné projekty či poskytovať pacientom adrešnú pomoc. Narcis bolo možné získať aj v Tesco, dm drogerie a Dr.Max počas 20., 21. a 22. apríla. Prispieť sa dalo tiež online – prostredníctvom čísla účtu, formulárom, QR kódom, či kúpou virtuálneho narcisu a vybraných produktov.

Počas 27. ročníka Dňa narcisov bolo rozdáných 888 400 narcisov 11 613 dobrovoľníkmi po celom Slovensku, ktorí používali 4 179 pokladničiek a 110 platobných terminálov. Súčinnosť pritom poskytovalo 709 spoluorganizátorov.

„Zorganizovať každý rok zbierku, ktorá zabezpečí financovanie množstva našich projektov tak, aby boli pre všetkých pacientov bezplatné, si vyžaduje vysokú mieru nasadenia, energie a nápadov. Vzhľadom na náročnú situáciu v onkológii alebo napriek tejto situácii, je motivácia každý rok veľká. Atmosféra v uliciach Slovenska bola nezabudnuteľná, úsmevy dobrovoľníkov a tlmočenie ústretovosti ľudí nás motivuje do ďalšej práce s neutíchajúcou energiou a odhodlaním. Úprimne všetkým ďakujeme. Zároveň dlhodobo vnímame neriešené a prehľbujúce sa problémy v manažmente pacienta, pričom načúvame aj lekárom a rozumíme ich vytáženosti. Preto prinášame novinky v oblasti sociálnej pomoci ľuďom s rakovinou,“ hovorí Ing. Eva Kováčová, výkonná riaditeľka Ligy proti rakovine.

Novinky od Ligy „4S“

Sociálne zabezpečenie – práva onkologických pacientov – na webovej stránke LPR:

<https://www.lpr.sk/socialne-zabezpecenie/>

Liga pripravila zhrnutie a prehľad všetkého, na čo má pacient nárok z pohľadu práv sociálneho zabezpečenia. Tieto podklady budú neustále aktualizované s nasmerovaním na individuálne poradenstvo so sociálnym pracovníkom. Informácie Liga pripravuje aj vo forme tlačenej brožúry.

Sprievodcovstvo pre onkologických pacientov – sprievodca počas liečby. Predstavuje komplexné mapovanie potrieb onkologického pacienta v rámci liečby. Sprievodca pomáha zorientovať sa v sociálnych otázkach, v komunikácii s lekárom, či v nejasnostiach súvisiacich s ochorením. Vie nasmerovať na poradenstvo psychológa prípadne iného odborníka. Okrem osobného rozhovoru má sprievodca k dispozícii aj dotazník, ktorý mu slúži na lepšie identifikovanie potrieb pomoci.

Supervízia siete sociálnych pracovníkov a poradcov – nakoľko aktuálne neexistuje databáza sociálnych poradcov, ktorí pracujú s onkologickými pacientmi. Cieľom LPR je vytvoriť a zmonitorovať ich sieť a ponúkne im poskytovanie supervíznych stretnutí. Tu si môžu zdieľať skúsenosti,

overovať vedomosti, dopĺňať poznatky, navzájom sa posúvať a podporovať.

Sociálne minimum pre zdravotné sestry – edukovanie zdravotných sestier o možnostiach sociálneho zabezpečenia, ktoré pracujú s onkologickými pacientmi, pretože práve ony sú často prvým kontaktom pre pacienta. Vzdelávanie je plánované naprieč Slovenskom, začína sa realizovať v Národnom onkologickom ústave v Bratislave. Zdravotné sestry budú kontinuálne edukované o novinkách v sociálnej oblasti.

Krátkodobé ubytovanie aj pre onkologických pacientov

Ubytovacie zariadenia Ligy proti rakovine slúžia rodičom detských onkologických pacientov, ktorí sú hospitalizovaní na onkológii v Bratislave alebo Košiciach. Vďaka tejto možnosti môžu rodičia bezplatne tráviť každý deň so svojím chorým dieťaťom a pomáhať mu tak prekonávať ťažké momenty hospitalizácie a zvládnuť náročnú liečbu.

Z každodennej komunikácie s pacientmi vyplynul čoraz väčší záujem o možnosť krátkodobého ubytovania z rôznych dôvodov pre samotných pacientov v akomkoľvek štádiu ochorenia. Prví pacienti už takúto možnosť využívajú v Bratislave v ubytovacom zariadení LPR na Kramároch.

Liga proti rakovine ďakuje v mene onkologických pacientov všetkým, ktorí pomohli s organizáciou z pozície partnerov finančných, mediálnych, produktových, organizačných; z pozície dobrovoľníkov, bez ktorých by realizácia zbierky nebola možná a samozrejme, každému jednému prispievateľovi bez ohľadu na výšku jeho príspevku – každý jeden si ceníme.

Ako sa využijú vyzbierané peniaze

Každý príspevok pomôže naďalej zabezpečovať BEZPLATNÉ projekty, ktoré sú realizované s poznaním potrieb a problémov onkologických pacientov. Ich riešenia nedokáže v potrebnej miere zabezpečiť štát samotný. Sú nimi projekty Ligy proti rakovine:

Onkoporadňa - Individuálne poradenstvo s rôznymi odborníkmi pre onkologických pacientov a ich príbuzných - **0800 11 88 11** alebo **poradna@lpr.sk**.

Sieť onkopsychológov - Odborné poradenstvo a individuálna psychologická podpora naprieč Slovenskom pre onkologických pacientov a príbuzných počas a po liečbe.

Podporné skupiny pre pacientov, príbuzných a pozostalých - Skupinovú vzájomnú podporu ľudí, ktorí sa ocitli v podobnej životnej situácii pod vedením onkopsychológa.

Jednorazový finančný príspevok - Finančná podpora pre onkologických pacientov, ktorí sa ocitli v dôsledku ochorenia v hmotnej núdzi.

Krátkodobé ubytovanie - Možnosť ubytovania rodičov počas hospitalizácie chorého dieťaťa alebo krátkodobé ubytovanie onkologických pacientov počas liečby.

Parochne pre pacientky - Projekt „Vystríhaj sa Slovensko“ zabezpečuje LPR pre pacientky parochne zo živých či umelých vlasov.

Programy v Centrách pomoci v Bratislave, Košiciach a Martine - Celoročné pohybové, rehabilitačné, voľnočasové či vzdelávacie aktivity pre onkologických

pacientov.

Rodinné a relaxačné pobyty - Pobyty poskytujúce relax a možnosť zotavenia sa po náročnej liečbe s programom prispôbeným potrebám jednotlivcov i celých rodín.

Prevenícia - Informovanie verejnosti edukáciami podujatiami a kampaňami, prednášky pre firmy a školy. Materiály pripravované odborníkmi distribuujeme do zdravotníckych zariadení i individuálnym záujmom.

Advokácia pacienta - Skúsenosti a kontakty umožňujú Lige proti rakovine komunikovať s príslušnými inštitúciami doma i v zahraničí s cieľom dosiahnuť lepšiu starostlivosť o onkologických pacientov a znižovať výskyt rakoviny v spoločnosti.

Vzdelávanie a supervízia - LPR realizuje vzdelávanie zamerané na zefektívnenie prístupu a práce s onkologickým pacientom, psychohygienu onkopsychológov a zdravotníckych pracovníkov.

Text: Liga proti rakovine

Foto: Peter Kresánek

90. výstava Umenia, ktoré lieči v Onkologickom ústave sv. Alžbety

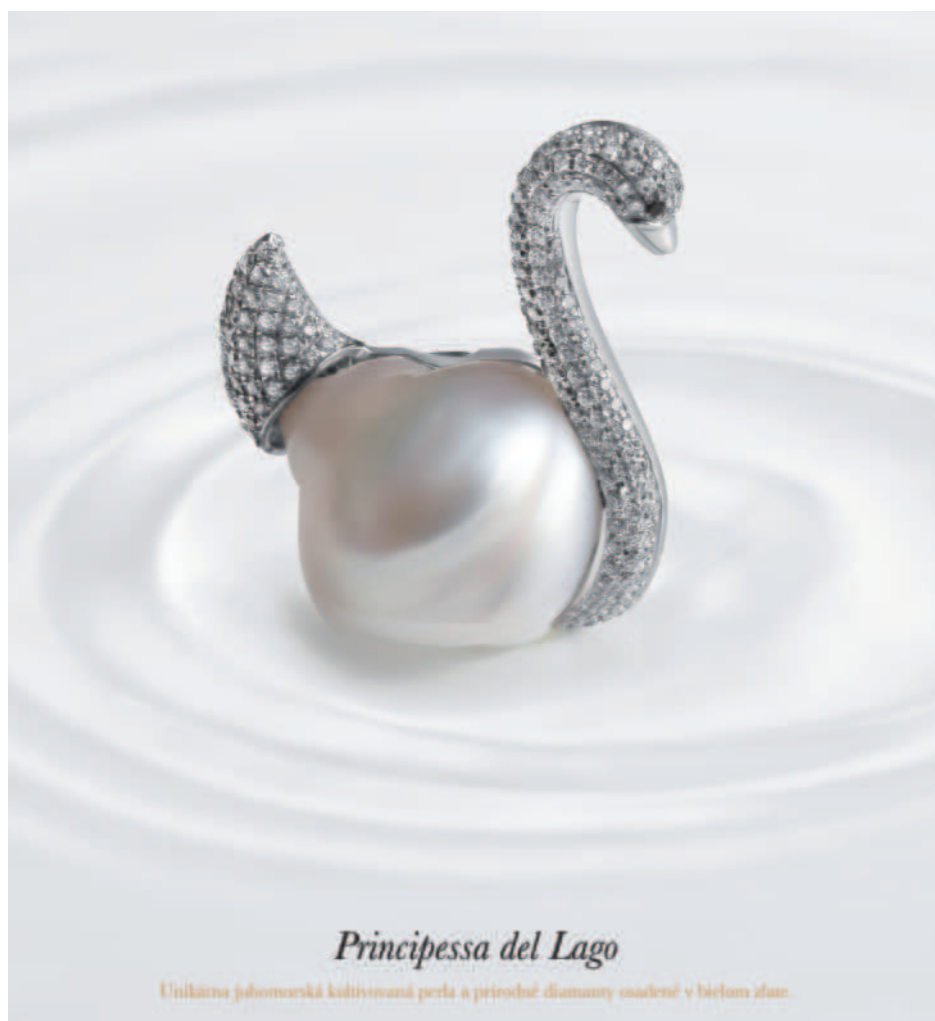
Predstavuje sa Klenotnícky dom rodiny Mikušovcov

V poradí už 90. výstava z voľného cyklu Umenie, ktoré lieči je bezplatne, od 3. júla až do 17. septembra, sprístupnená počas prevádzky v Preventívnom centre Onkologického ústavu sv. Alžbety. Výstava dielne klenotníkov a zlatníkov rodiny Mikušovcov predstavuje vo fotogalérii výber obľúbených i novovytvorených unikátnych šperkov. Prezентuje aj miesto ich zrodu - národnú kultúrnu pamiatku na trencianskom námestí, zrekonštruovaný 500 ročný Klenotnícky dom, kde sa v období letných prázdnin pravidelne koná pre žiakov základných škôl bezplatná Letná škola gemológie. Pripravuje ju Slovenský gemologický inštitút, ktorý v priestoroch domu aj sídli. Najnovšia výstava slovenských, majstrovsky navrhnutých a stvárnených výnimočných šperkov, tak kontinuálne pokračuje v celom cykle prezentácií umenia, ktoré sprostredkovane lieči.

V súčasnosti šperky plnia, ako ozdobné predmety osobnej spotreby, v rôznych podobách či už ako prsteň, náramok, náušnice, retiazka, brošňa, príviesok a podobne popri účele zachovania hodnoty najmä dekoračnú funkciu. Vždy to tak ale nebolo. Dlhú dobu fungovali šperky aj vo funkcii platidla. Využívali sa tiež na praktické účely, napríklad ako spony alebo pracky. Niektoré kultúry im pripisovali aj ochranné či liečivé schopnosti. Neskôr ich funkčná stránka ustúpila do úzadia a šperky sa začali vnímať čoraz viac ako ozdobné predmety.

Šperk unikát, ktorý je stvárnený v symbióze návrhára spolu s tvorcom zlatníkom, je dokonca už naprieč storočiami dozadu vnímaný ako plnohodnotné umelecké dielo. Práve výber takýchto unikátnych šperkov z tvorby rodinnej firmy trencianskych klenotníkov a zlatníkov Mikušovcov: Ivana, Martina, Ivety a ich tímu 90. výstava „Umenie, ktoré lieči“ najnovšie prináša.

Cyklus výstav Umenie, ktoré lieči, zaviedol v Onkologickom ústave sv. Alžbety jeho riaditeľ a konateľ doc. MUDr. Juraj Kaušitz, CSc. Vychádzal pritom najmä z predpokladu, že umenie podnecuje harmóniu a môže tak podporiť i proces liečby. Prvú výstavu

Skvost z tvorivej dielne rodiny Mikušovcov: Principessa del Lago (jazerná princezná) - juhomorská kultivovaná perla a prírodné diamanty osadené v bielom zlate. Priliehavo pomenovaná imponantná dámska brošňa, ktorej srdce tvorí jedinečná perla južných morí pochádzajúca z oblasti východného austrálskeho pobrežia zasadená do 18 karátového bieleho zlata. Výslednú podobu tejto elegantnej labute dotvára 169 brilliantov najvyššej kvality o celkovej hmotnosti takmer 1 karát. Príprava a výroba tohto neopakovateľného unikátu zabrala dizajnérom Klenotníckeho domu celých 19 mesiacov.

Diamantová súprava Divine – prírodné diamanty osadené v náušniciach, náhrdelníku a náramku v bielom zlate.

Perlový náhrdelník Heritage – luxusné akoya perly kombinované s rafinovaným diamantovým zapínaním.

cyklu „Umenie, ktoré lieči“ otvoril ústav pre pacientov i ďalších záujemcov vo februári 2000. Počas vyše dvoch desaťročí, pri deväťdesiatich výstavách cyklu Umenie, ktoré lieči, sa v Onkologickom ústave sv. Alžbety predstavili stovky umeleckých artefaktov domácich aj zahraničných autorov, od Nemecka až po Brazíliu. Počnúc maľbami, grafikami a pokračujúc, okrem iného fotografiami cez plastiky až napríklad po scénografiu, počítačovú grafiku či slovenské ľudové čipky.

Najnovšia výstava Umenie, ktoré lieči, v ústave prezentuje výnimočné, umelecky stvárnené šperky, z ktorých každý je samostatný unikát. Vyjadruje, okrem iného, podporu niekoľkým stovkám na Slovensku pôsobiacich návrhárov a zhotoviteľov umeleckých šperkov, ktorí často v neľahkých podmienkach pokračujú v tomto remesle, ktoré má u nás stáročnú tradíciu.

„Poctivý cech zlatnícky“ v Trenčíne sídlil už v 17. storočí. Má dlhodobú históriu ako napríklad v roku 1847 založené celosvetové klenotnícke impérium Cartier či Tiffany & Co., datujúce svoj vznik o desaťročie skôr.

Šperky vyhotovené na Slovensku získali viaceré celosvetovo známe osobnosti. Najnovším majstrovským dielom, ktoré vzišlo z Klenotníckeho domu je s použitím vzácných kovov a drahých kameňov vyhotovená replika Svätoštepanskej kráľovskej koruny. Zhotovili ju a sprístupnili verejnosti pri príležitosti uplynutia 400 rokov odvtedy ako sa reálny korunovačný klenot v Trenčíne uschovával.

Odborníkom ale tiež širokej verejnosti je známe, že z pohľadu viacerých aspektov sa Mikušovci, vystavujúci svoje trblietavé, žiariace diela v Onkologickom ústave sv. Alžbety, radia spomedzi tvorcov šperkov k tým najvychytenejším. Prítťažnosť ich

produktov umocňujú desaťročia výrobných tradícií.

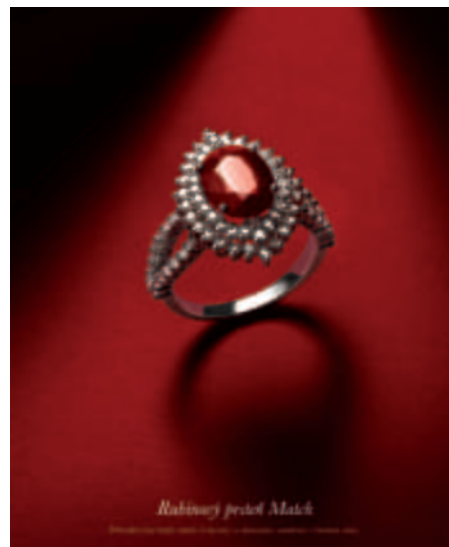
Mikušovci sú známi tiež tým, že drahé kamene pre svoje šperky nakupujú, ako jediní členovia zo Slovenska, priamo na diamantovej burze v Antverpách, kde majú svoje pracovisko. Šperky zasa vyrábajú vo vychytenej remeselnej dielni v trenčianskom Klenotníckom dome. Vo svojej réžii tak zabezpečujú nielen ich unikátny dizajn, ale aj špičkovú kvalitu a precíznosť vyhotovenia.

Text: Peter Kresánek

Foto: archív

Zafírový prsteň Madagascar – 4,46 ct neupravovaný sýtomodrý zafír v bielom zlate.

Rubínový prsteň Match – prírodný barmský rubín (3 karáty) a diamanty osadené v bielom zlate.

MIKUŠ
DIAMONDS

Trenčiansky Klenotnícky dom

Obnovený stavebný skvost

Už plní svoje poslanie

Obnovený viacúčelový stavebný skvost priamo na výnimočnom historickom trenčianskom námestí - viacúčelový Klenotnícky dom už naplno slúži svojmu poslaniu. Dômyselnej rekonštrukcii významnej stavby predchádzal architektonicko-historický a archívny výskum v spolupráci s Trenčianskym múzeom.

je súčasťou centrálnej zástavby meštianskych domov. Pred vyše 400 rokmi v jednom z nich, podľa doložených historických prameňov, dočasne uchovávali Svätoštefanskú korunu. Trenčín sa vtedy stal miestom úkrytu uhorskej kráľovskej

Replika Svätoštefanskej koruny vznikla a nachádza sa v trenčianskom Klenotníckom dome.

Ako nás informoval JUDr. Mgr. Tomáš Michalík, PhD., zástupca riaditeľa Trenčianskeho múzea vznik budovy siaha až

do stredoveku. Opradená je viacerými tajomstvami, záhadami a jedinečnými súvislosťami. Približne pol tisícročná budova

koruny, na zhruba tri mesiace prvého polroku 1622, počas protihabsburgského povstania Gabriela Betlena.

Klasická remeselná dielňa v Klenotníckom dome kde rozvíjajú tradičné povolanie aj ženy či príslušníci mladej generácie.

Vlaňajší úspešný prvý ročník Letnej školy gemológie pre žiakov základných škôl inšpiroval organizátorov zo Slovenského gemologického inštitútu pripraviť a uskutočniť tohto leta aj druhý ročník školy – našich, možno budúcich odborníkov.

Po obnove sprístupnený viacúčelový Klenotnícky dom už vystavil pre verejnosť samotný korunovačný klenot, aký sa v Trenčíne nachádzal pred 400 rokmi. Pochopiteľne, kráľovská koruna tu nie je v origináli, ale ako unikátna replika vyhotovená v skutočnej veľkosti. Zodpovedajúci vzhľad, farebnosť či tvary neodlíšiteľné od originálu jej dodali majstrovskí sloven-

skí klenotníci, ktorí pri tom použili vzácne kovy a drahé kamene.

V Klenotníckom dome sídli aj Slovenský gemologický inštitút so svojim laboratóriom. Inštitút je podľa dostupných údajov jediná znalecká organizácia pre odvetvie drahých kameňov na Slovensku. Zaujíma postavenie organizácie poskytujúcej služby výlučne odborného charakteru.

Najmä týkajúce sa výkonu odborných gemologických analýz a poskytovania odborných gemologických školení. Vykonáva tak výhradne poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti gemológie, zlatníctva a šperkárstva, znalecké posudky z oblasti (drahé kamene, drahé kovy, šperky) gemológie - overovanie pravosti, rozbor zloženia a kvalitatívna analýza uvedených výrobkov ako aj školiacu a analytickú činnosť v oblasti gemológie či poriadanie odborných gemologických kurzov a školení. O užitočnosti inštitútu sa za vyše dve desaťročia jeho pôsobenia mohli presvedčiť viacerí kupujúci či majitelia drahocen-

Archeologický výskum na pôde súčasného Klenotníckeho domu objavil tiež jedinečný nález, pravdepodobne súčasť príboru (vidličku) zo železa s rúčkou obloženou parožíom. Vzhľadom na značnú koróziu ťažko identifikovateľný predmet mohol vzniknúť pred asi 500 rokmi. Isté však je, že majiteľ patril k zámožnej vrstve, takto vyhotovené predmety vtedy chudobní nevlastnili. Usudzuje o vzácnom náleze Tomáš Michalík.

● UMENIE, KTORÉ LIEČI

ností, ktorí si potrebovali napríklad overiť ich pravosť alebo hodnotu. Laboratóriom inštitútu prešiel okrem iných investičný diamant, ktorý mal hmotnosť takmer 10 karátov (1 karát = 0,2 gramu). Ďalší, od tohto veľkého oveľa menší, sa však ukázal ako podstatne hodnotnejší - ocenený bol až na vyše 350-tisíc eur. Vyskytli sa aj kuriózne prípady, keď zdanlivo bezcenná „bižutéria“ či „sklenené“ čačky z pozostalosti sa po analýze ukázali ako šperky z drahých kovov a vzácne kamene.

Text: Peter Kresánek

Foto: autor a archív

Svätoštefanská koruna sa stala populárnou, takto jej podobu stvárnil trenčianski cukrári.

V obnovenom Klenotníckom dome.

Nová GLC kupé od MB Panónska

Rezervujte si predváždzaú jazdu
na www.mercedesbratislava.sk

Mercedes-Benz

GLC kupé | WLTP | kombinovaná spotreba paliva: 7,5 – 5,1 l/100 km; kombinované emisie CO2: 170 – 135 g/km

BALÍKOVO

najlacnejšia
cesta pre
doručenie
balíka

balíkovo

SLOVAK
PARCEL
SERVICE

Individuálne riešenia. Spoľahlivé partnerstvo.

Dodávame kvalitné suroviny pre potravinársky priemysel. **Od roku 1991.**

Naša špičková technologická podpora a poradenstvo pomáha budovať ikonické výrobky. **Pre našich zákazníkov.**

Ďakujeme za dôveru.

V Onkologickom ústave sv. Alžbety

91. výstava Umenia, ktoré lieči

Povedz to srdcom

Rehoľa svätej Alžbety, vedenie Onkologického ústavu sv. Alžbety a patientske organizácie, medzi nimi Ružová stužka n.f., Europa Donna Slovakia, opäť pozývali na otvorenie novej výstavy Kataríny Olíkovej nazwanej Povedz to srdcom. Vernisážou sa tak začala ďalšia výstava v našom ústave dobre známej autorky, ktorej aj predošlé prezentácie zaujali a mali priaznivý ohlas.

Vernisáž výstavy, ako súčasť v poradí už 91. prezentácie cyklu výstav Umenia, ktoré lieči, pod zjednocujúcim výberom onkologických tvorcov - Sme úžasní, načasovali na dňa 19. septembra 2023 o 14,30 hod. v Preventívnom centre Onkologického ústavu sv. Alžbety na Heydukovej ulici číslo 10, v Bratislave. Súčasťou ponuky sprievodného programu vernisáže sa opäť stala možnosť zároveň sa poučiť, okrem iného o tom, čo je onkokontrola, samovyšetrenie prsníkov, alebo čo tiež

zahrnuje správny životný štýl.

Popri iných tiež zmienená a ďalšie organizácie pacientov dlhý čas upozorňujú širokú verejnosť na potrebnú starostlivosť o zdravie - najlepšie využívaním bezplatných skriningových vyšetrení, vhodnou životosprievodou a správnym životným štýlom.

Napomáhajú k tomu aj kultúrne podujatia, respektíve výstavy pod spoločným menovateľom Sme úžasní, kde už desaťročie prednostne vystavujú tí, ktorí majú osobnú skúsenosť s onkologickým ochorením

alebo sú blízki rodinní príslušníci onkologického pacienta. Ich autentické umelecké výpovede sú oslavou základných hodnôt života, na ktoré vo virvare bežného dňa často zabúdame.

Pozývame, v čase prevádzky Preventívneho centra Onkologického ústavu sv. Alžbety prísť sa potešiť z krásnych a výpovedných diel autorky.

BALÍKOVO

najlacnejšia
cesta pre
doručenie
balíka

**SLOVAK
PARCEL
SERVICE**

bedeker MEDICINA—PREVENČIA—ZDRAVÝ ŽIVOTNÝ ŠTÝL 2,50 €

zdravia

september – október 2023

SVETOVÝ DEŇ ZRAKU

*Prísť včas,
znamená stále
dobré vidieť*

ZDRAVÝ ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Potraviny, ktoré prispievajú
k dobrej kondícii srdca a ciev

*Čo ste o zdravom
jedálničku
možno nevedeli*

Blok o DETSKÝCH OBLIČKÁCH ČO OHROZUJE DETSKÉ OBLIČKY?

Akútne a chronické zlyhávanie obličiek

Vrodené vývojové chyby obličiek

**EMPATICKÁ MEDICÍNA
A PRÍSTUP RODIČOV**

pomáhajú deťom odbúrať strach z ošetrovania

prof. MUDr.
**ĽUDMILA
PODRACKÁ,**

CSc.

*„Kontakt s pacientom
je na medicíne to
najkrajšie.“*

**Váš sprievodca na ceste za zdravím
v predaji už od septembra**

Ročné predplatné iba 20€
Objednávky na predplatné
bedekerzdravia@bedekerzdravia.sk

www.bedekerzdravia.sk

ČÍSLO 09
SEPTEMBER-NOVEMBER 2023
CENA: 3 €

REVUE
PRE ZRELYCH ČITATEĽOV

*Prežite nádhernú
jeseň s našou revue*

Ročné predplatné iba 15 €

Objednávky:

redakcia@revue50plus.sk

www.facebook.com/zrelycitatel

www.revue50plus.sk

**automatizácia - elektrosystémy - meranie - regulácia
štúdie - projekty - dodávky - montáž - oživenie - servis**

www.ppa.sk

PPA CONTROLL, a.s., Vajnorská 137, 830 00 Bratislava, tel.: 02 / 492 37 374, fax : 02 / 492 37 313, e-mail: ppa@ppa.sk